

10.11.1483 - 18.2.1546

MARTTI LUTHER

*”Re – formaatio merkitsee kirkon uudistamista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja katsotaan siitä käsin, missä ollaan menossa...Jos nyt sitten kysymme, mikä tämä ´alkuperäinen`, tämä nykykirkon tilanteen mittapuu, niin se on luonnollisesti se apostolinen kirkko, jota Uusi testamentti kuvaa...´anakainoosis` (Room.12:2...tarkoittaa uudistumista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja sen mukaan korjataan kulkua” (Perusta 6/90, **Rimpiläinen**).*

*”Hän (täysikasvuinen luterilainen kristitty) ei voi paeta vastuutaan kenenkään tai minkään auktoriteetin selän taa. Luther nimenomaan korosti, että ei saa tarkata sitä, **kuka** mitäkin sanoo, vaan sitä, **mitä** joku sanoo. Tämä systeemi hän pelaa vain sillä edellytyksellä, että seurakuntalaiset todella tuntevat Raamatun ja säännöllisesti opiskelevat sitä. Muutenhan he eivät pysty Raamatun avulla arvioimaan oppeja ja opettajia” (Perusta 6/90, **Rimpiläinen**).*

”Kaikkien pappien tulisi tietää, että Lutherilla oli omantunnon tuska ja sydämen ahdistus, he tietänevät kyllä, että Luther valitti saatanan hyökkäyksiä, he tietänevät, että Luther muisti sen päivän, jolloin elävä usko syttyi hänen sydämessään. He tietävät kaiken tämän, mutta he eivät usko, että on yhtä välttämätöntä jokaiselle aidolle luterilaiselle käydä läpi tämä armon järjestys henkilökohtaisesti eikä vain paperilla. Nykyaikaiset teologimme ovat käyneet läpi tämän armonjärjestyksen paperilla, ja se on heillä peruukissa, muttei sydämessä. Näyttää siltä, kuin luterilaiset pitäisivät Lutherin mietiskelyä tarpeettomana mietiskelynä, niin kuin Luther olisi täyttänyt kaiken heidän puolestansa. Lutherilla on ollut omantunnon tuska ja sydämen ahdistus kaikkien puolesta, Luther on taistellut saatanan päällekkarkauksia vastaan kaikkien puolesta.

Hänellä on ollut totinen katumus, parannus ja uusisyntyminen kaikkien edestä. Hänellä on ollut elävä usko kaikkien puolesta. Meidän ei tarvitse muuta kuin uskoa, että Luther on henkilökohtaisesti käynyt läpi armon järjestyksen kaikkien puolesta, ja se lienee meille riittävää autuutta varten.

Arkkipiispan ei siis tarvitse kysellä pappiskandidaatilta, joka on valmistumassa näyttämään syntiselle tietä elämään, onko tämä kokenut samaa kuin Luther” (Laestadius, Hulluinhuonelainen §§ 1978, 1079).

MUISTAKAA JOHTAJIANNE

”Ja voitaisiin ilman suurta liioittelun vaaraa vielä sanoa, että hän on ehkä valtavin profeettahahmo, mitä Raamatun ajan jälkeen kristikunnan historiassa on esiintynyt” (Kares, Luther, ss.148,149).

”Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa” (Hebr.13:7).

On sekä hyviä että huonoja johtajia – sekä yhteiskunnassa että kirkossa. Kirkon hyvät johtajat ovat olleet SANAN PALVELIJOITA:

”Koska monet ovat ryhtyneet tekemään kertomusta meidän keskuudessamme tosiksi tunnetuista tapahtumista, sen mukaisesti kuin meille ovat kertoneet ne, jotka alusta asti ovat omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita” (Luuk.1:1,2).

”Pyri osoittautumaan Jumalalle semmoiseksi, joka koetukset kestää, työntekijäksi, joka ei työtään häpeä, joka oikein jakelee totuuden sanaa” (2. Tim.2:15).

”saarnaa sanaa, astu esiin sopivalla ja sopimattomalla ajalla, nuhtele, varoita, kehoita, kaikella pitkämielisyydellä ja opetuksella” (2. Tim.4:2).

Martti Luther kuuluu niihin, jotka ovat olleet SANAN PALVELIJOITA ja joita meidän tulee muistaa seuraten heidän uskoansa.

Pyrkiessäni maalaamaan Martti Lutherin muotokuvaa tahdon pitäytyä **autenttiseen** esitykseen. Lukijan vaativaksi tehtäväksi jää tekstien tulkinta.

Minun vilpitön tarkoitukseni on saattaa arvoisa lukijani **Martti Lutherin jalkain juureen!**

Sallittakoon **MISSIO SAKARJANKIN** osallistuminen näihin arvojuhliin, jos ei muuten, niin ainakin – kuokkavieraana!

Olen laatinut esitykseni Lutherin tyyliä noudattaen ”ilman sarvia ja hampaita”.

JOS LUTHER EI OLISI TULLUT?

Luther oli valtavan työteliäs. Ajatellaanpa vain ainoastaan hänen kirjallista tuotantoaan. Se on valtava vaikei hänellä ollut tietokonetta käytössä. Toisaalta on myös oikein ajatella, että paljon jäi kesken. Jumalanpalvelusuudistus jäi puolitiehen. Samoin tähän liittyvä yleinen pappuus. Toisaalta on muistettava, että työsarka oli laaja; lähes mahdoton yhden miehen hoidettavaksi.

Kirkko on osittain asennoitunut väärin Lutherin työhön: LUTHER SAATTOI KIRKON UUDISTUKSEN ALKUUN! Kirkon olisi pitänyt jatkaa siitä, mihin Luther lopetti. Sekin on paljon, että Luther sai hyvään alkuun monen asian, esim. kansanopetuksen.

Lutherin arvostelijoiden olisi hyvä miettiä, mitä historia olisi ilman Lutheria. Tulevaisuudentutkijat tulisi laittaa kuvitteelliselle taannehtivalle aikamatkalle: kristikunta 1500-2000 ilman Lutheria ja ilman vastauskonpuhdistusta! Koska tehtävä on erinomaisen vaativa, haasteellinen ja epäkiitollinen, tutkijoille pitäisi antaa hieman ylimääräistä liksaa. Tutkijoiden tulisi edetä laajalla alueella, sekä kirkon että yhteiskunnan sektoreilla. Tulos saattaisi nostattaa monen hiukset pystyyn!

Toisaalta Lutherin arvio paavista ei enteilekään kristikunnalle kovin auvoista tulevaisuutta: **”Loppujen lopuksi: siinähan on vain ilmetty perkele.”** Näin paavi ja koko katolinen kirkko on ”perkeleen itsepaljastusta”. Paavin pirullisuutta ei lievennä lainkaan se, että hän nöyristellen julistaa itsensä ”Jumalan palvelijain palvelijaksi”.

VASTAUSKONPUHDISTUS – HIRSIPUUKATUMUS

Katolinen kirkko teki kaikkensa nitistääkseen Lutherin ja estääkseen uskonpuhdistuksen. Häätäpäissään katolinen kirkko tarjosi Lutherille jo kardinaalin hattuakin, jos hän vaikenisi ja täyttäisi eräitä muita vaadittuja ehtoja (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.15). Kun nämä ponnistukset raukesivat tyhjiin, paavi kirkkoineen oli ”seinän edessä”. Sen oli pakko turvautua **vastauskonpuhdistukseen**, joka merkitsi räikeimpien epäkohtien poistamista. Varsinaista syvällistä katumusta ja parannusta tämä ei kuitenkaan merkinnyt. Ehkä voidaan puhua ”hirsipuukatuksesta”.

SUHDE AUKTORITEETTEIHIN

Aikamme ilmapiiri on auktoriteettikielteen. Ihminen on ”itsenäistynyt” väärällä tavalla. Sekä maalliset että hengelliset auktoriteetit ovat kärsineet inflaation. Tämä koskee osaltaan myös Lutheria. Aikamme ihminen haluaa olla vapaa. Hänen moraalistaan ei kukaan saa määrätä. Mutta ”ei mitään uutta auringon alla”:

”Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa; jokainen teki sitä, mikä hänen omasta mielestään oli oikein” (Tuom.21:25).

Tämän lisäksi esiintyy määrätietoinen pyrkimys päästä irti Raamatun, Jumalan ja uskovien kahleista:

”Maan kuninkaat nousevat, ruhtinaat yhdessä neuvottelevat Herraa ja hänen voideltuansa vastaan: ”Katkaiskaamme heidän kahleensa, heittäkäämme päältämme heidän köytensä”. Hän, joka taivaassa asuu, nauraa; Herra pilkkaa heitä” (Ps.2:2-4).

MUINAISSET POLUT

Auktoriteettivihaan voi liittyä myös muinaisten asioiden hyljeksiminen. Moderni-ihminen ei halua harrastaa vanhoja asioita. Luther halutaan hyllyttää museoesineenä. Se olisi kuitenkin vakava virhe. Jos muuten vanhoja perinteitä arvostetaan ja kunnioitetaan, hengellisellä alueella niiden huomioiminen voi olla tuskallista.

"Näin on Herra sanonut: "Astukaa teille ja katsokaa ja kysykää muinaisia polkuja, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillenne". Mutta he vastasivat: "Emme vaella" (Jer. 6:16).

JUHLINNAN ONGELMAT

Lähtökohtaisesti juhlinta on paikallaan; on hyvä, että uskonpuhdistusta juhlietaan koko vuosi 2017. Toivotaan, että se lisää kiinnostusta uskonpuhdistukseen ja Lutheriin; mutta että se ennen kaikkea elvyttää suomalaisten uskonelämää. Parasta olisi, jos se toisi HERÄTYKSEN! Suomen vaikeaan hengelliseen tilanteeseen ei ole näköpiirissä mitään inhimillistä ratkaisua. Tarvitaan Jumalan itsensä asioihin puuttuminen.

Pelkään kuitenkin, että tapahtuu keskittyminen sivuseikkoihin. Aikoinaan koulussa ainekirjoituksessa koettiin suurimmaksi virheeksi, jos kirjoitettiin **aiheen vierestä**. Vuoden juhlinnassa on täsmälleen sama vaara: otetaan esille toisarvoisia asioita ja pääasiat jäävät sivuun!

Uskonpuhdistuksen kohdalla ydinkysymys ei jää arvailujen varaan. Kaiken keskuksena on, kuinka ihminen pelastuu? Kuinka syntinen tulee vanhurskaaksi? Sanalla sanoen: VANHURSKAUTTAMISOPPI! Jos tämä kysymys syrjäytetään, on sotkeuduttu ja eksytty "lillukanvarsiin". Tällöin juhlinta ei vastaa tarkoitustaan. Pääasioiden esiin nostamiselle on kaikki edellytykset, vaikka aikaa on kulunut 500 vuotta. Dokumentteja riittää! Toisaalta kirkon ongelmat ovat pitkälti samat, joten päivityskään ei ole tarpeen. Asiaa hankaloittaa vielä se seikka, että luterilaisten piirissä esiintyy vetoa äitikirkon helmaan!

Käytännön ongelmat lienevät suunnilleen samat kuin **Paavo Ruotsalaisen** kohdalla, tosin laajemmassa mittakaavassa. Entisiä Herran profeettoja muistetaan kukkasilla ja muistomerkeillä, nykyiset joutuvat "kivisateeseen"!

"Herra, herätä meille uusia paavoja (luthereita), sillä entiset ovat kuolleet. Heidän hautojensa koristelijoiksi meistä on, ei juuri muuhun" (Niilo Tuomenoksa).

"Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita, ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen!' Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat. Täyttäkää siis te isäinne mitta" (Matt.23:29-32).

KUOKKAVIERAS OMISSA JUHLISSAAN

Suhtaudun skeptisesti juhluvuoden onnistumiseen. Lutherin parhaat ystävät ovat jo ehtineet kuolla. Luther – rakkaus lienee hiipunut lähes nollaan. Aikamme ei ole dogmaattista aikaa. Opetuksen pitäisi lähetyksäkyn (Matt.28:18-20) mukaan olla seurakuntatyössä keskeisenä, nyt se on kuitenkin jäänyt taka-alalle. Luther oli ennen muuta **suuri opettaja**; nyt hän on jäänyt virattomaksi muiden opettajien tavoin.

Viihde ja tunnelma leimaavat hengellisiäkin kokoontumisia. Lähinnä pappien tehtävä olisi laittaa juhlat pystyyn. Mutta onko kirkossamme enää Luther - teologeja? Juhlat runnotaan kokoon todennäköisesti "virkamiestyönä". Näin suomalaisille tarjoillaan "pakkopullaa". En tiedä,

kutsutaanko Lutheria edes kemuihin mukaan? Ikävuodet lienee tehneet tehtävänsä. Liberaaliteologia ja ekumenia ovat riisuneet Luther - paran; lieneekö jäljellä enää muuta kuin luu ja nahka. Joten odotettavissa on kuivahkot juhlat!

LUOVUTTAMATON PERINTÖ

Uskonpuhdistuksen jalot neljä periaatetta ovat kuolemattomat: **1. Yksin Kristus. 2. Yksin Armo. 3. Yksin usko. 4. Yksin Raamattu.** Nämä ovat luotettavat mittapilarit, joilla jokainen uskova (ja myös kirkkokunta) voi toistuvasti testata uskoaan. On kohtalokasta, jos yksikään näistä neljästä heitetään romukoppaan. Toinen asia on tietysti näiden tulkitseminen.

Tänäänkin näillä periaatteilla voidaan usko puhdistaa, ”jos toimeen tartutaan”!

”EI HÄN KIRKKOANSA HEITÄ”, VAI HEITTÄÄKÖ KUITENKIN?

*”Koska se (kirkko) ei ole, kuten Rooma opettaa omastaan, sine macula et ruca, sen on alati tarkistettava kulkutietään: **ecclesia semper reformanda est**” (Osmo Tiililä).*

On järkyttävää, että paraskin yhteisö ihmisen käsiin ja varaan joutuessaan turmeltu. Näin kävi **Israelin**, Jumalan valitun kansan, näin kävi **Rooman kirkon**, näin on käynyt **luterilaisen kirkon**. Hengellisen yhteisön pitää terveenä ainoastaan, **jatkuva herätys, jatkuva parannus, jatkuva suunnan tarkistus ja jatkuva - uskonpuhdistus!** Ilman näitä yhteisö vaipuu kuolettavaan omahyväisyyden ja itsetyytyväisyyden uneen. Näyttää siltä, että hengellisenkin yhteisön **isäntä** vaihtuu hyvin helposti, jos yhteisössä ei jatkuvasti suoriteta suunnan tarkistusta. Vähäinen herpaantuminen valvomisessa maksaa **isännän vaihtumisen. Tässä on jotakin ihmiselle käsittämätöntä! Jumala on ihmeteltävän paljon jättänyt ihmisen käsiin. Mutta näin vaan on.**

”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus jne., niin hän tahtoo, että uskovaisten koko elämä on oleva parannusta” (Luther, 1. teesi).

LUOPUMUKSEN KEULAHAHMOT

On huomattava, että luopumus kulkee ylhäältä alaspäin. Israelin johtomiehet olivat myös luopumuksen johdossa. Samoin Rooman kirkon luopumuksen takana oli paavi kardinaaleineen. Luterilaisella puolella taas Suomessa ovat luopumuksen tiennäyttäjinä olleet piispat **Mäkinen** ja **Askola**.

”Samarian profeetoissa minä näin pahenuksen: he ennustivat Baalin nimessä ja eksyttivät minun kansani Israelin. Mutta Jerusalemin profeetoissa minä olen nähnyt kauhistuksia: aviorikosta ja valheessa vaeltamista; he vahvistavat pahantekijäin käsiä, niin ettei kukaan käänny pois pahuudestaan. He ovat minun edessäni kaikki kuin Sodoma, ja kaupungin asukkaat kuin Gomorra. Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot profeetoista: Katso, minä syötän heille koiruohoa ja juotan heille myrkkyyttä; sillä Jerusalemin profeetoista on jumalattomuus levinnyt koko maahan” (Jer.23:13-15).

Parannussaan sijaan julistetaan väärää, petollista ja katteetonta rauhaa:

”He parantavat minun kansani vamman kepeästi, sanoen: ”Rauha, rauha!” vaikka ei rauhaa ole” (Jer.6:14).

"He hokevat minun halveksijoilleni: 'Herra on sen sanonut: Teillä on oleva rauha!' Ja kaikille, jotka vaeltavat sydämensä paatumuksessa, he sanovat: 'Ei teitä kohtaa onnettomuus'" (Jer.23:17).

"Koska he, koska he vievät minun kansani harhaan, sanoen: 'rauha!', vaikka ei rauhaa ole, ja katso, koska he, kun kansa rakentaa seinän, valkaisevat sen kalkilla" (Hes.13:10).

LUTHERIN PERSOONA

1. Rauhan ja sodan mies

"Ehkei kukaan muu ihminen", Thomas Carlyle sanoo, "jolla on niin nöyrä ja rauhallinen mielenlaatu, ole koskaan täyttänyt maailmaa sodalla ja taistelulla" (Kares, Luther, s.162).

"uskonpuhdistajalla oli 'lempeä ja hellä sydän, täynnä myötätuntoa ja rakkautta, niin kuin jokaisen urhoollisen miehen sydän on'" (167).

"suurin karheus ja sydämellisin rakkaus voivat asua samassa sydämessä" (99).

"Luther oli karhu, jolla oli karitsan sydän" (156).

2. Lähdeihminen

Lutherin valtavaa kirjallista tuotantoa ajatellen, tulee mieleen "pulppuava lähde". Luther ammensi aina uutta kirkasta ja raikasta vettä jumalallisesta lähteestä.

"Juhlan viimeisenä suurena päivänä Jeesus seisoi ja huusi sanoen: 'Jos joku janoaa, tulkoon minun luokseni ja juokoon. Joka uskoo minuun sillä tavalla kuin Raamattu sanoo, **hänen sisimmästään on juokseva elävän veden virttoja**. Hän sanoi tämän Hengestä, jonka häneen uskovat tulivat saamaan. Henki ei ollut vielä tullut, koska Jeesus ei vielä ollut kirkastettu" (Joh.7:37-39; Saarnivaaran käänn.)

Tuo lähde avattiin Golgatalla, mutta varsinaisesti ihminen tulee elävän veden lähteeksi silloin, kun hän tulee uskoon. Tämä tapahtui Lutherille "tornikokemuksen" yhteydessä.

3. Kokonnaisratkaisujen mies

Luther ei tyytynyt mihinkään puolinaiseen. Hän karttoi kompromisseja. Raamattu oli hänen ohjenuoransa; siitä hän ei voinut tinkiä. Perinteet eivät kahlinneet häntä; hän halusi lähteä "puhtaalta päydältä".

4. Vahva itsetunto

"Vaikka Luther näin mitätöi omaa persoonansa, tiesi hän toisaalta olevansa ase Jumalan kädessä" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.35).

"Vaikka en olekaan profeetta, olen varma, että Jumalan sana on minulla eikä heillä (vastustajilla), sillä minulla on Raamattu puolellani" (Kares, Luthert, s.148).

"Luther löysi uudelleen myös paavalilaisen itsetunnon, jossa ihminen on samalla kertaa kuin särjetty saviastia, tomu ja tuhka sekä myös kaikkien kappalten herra, itsessään ei mitään, mutta Herrassa kaikki" (Kares, Luther, s.149).

"Moneen vuosisataan ei kukaan näet ole opettanut hyvistä teoista paremmin ja jumalisemmin kuin me nykyään opetamme" (Gal. kirj. sel. s.111).

"minä olen varma ja Kristuksen Hengen kautta siinä vakaumuksessa, että oppini kristillisestä vanhurskaudesta on tosi ja kiistämätön" (Gal. kirj. sel. s.242).

5. Uusi arvostelukyky

Luther tuo toistuvasti esille, kuinka uskoontulon myötä ihminen saa uuden arvostelukyvyyn: *"Kaiken uusin silmin näen nyt."* Pyhä Henki on tämän uuden viisauden takana. Ilman uskoa ollessaan ihmisen järki on pimentynyt: *"Soaistu on järkemme, synnin sumu sielun peittää"* (Vvk. 196:2).

"Me sitä vastoin, jotka uskomme Kristukseen ja joilla on hänen mielensä, 'arvostelemme kaikkea, mutta meitä itseämme ei kukaan kykene` todellisesti eikä Jumalan edessä 'arvostelemaan` (1 Kor.2:15)" (Gal. kirj. sel. s.643).

"Kristityt ovat kaikkien oppien arvostelijoita...he voivat suoralta kädeltä lausua sellaisen arvostelun, että turkkilainen koraaninen on tuomittu...Samoin he langettavat tuomion paavista" (Gal. kirj. sel.s.170).

*"Niin, me olimme silloin vajonneina niin kauhistavaan pimeään, ettemme kyenneet mitään asiaa oikein arvostelemaan. **Mutta nyt, kun evankeliumin valo välkehtii, alistamme kaikki elämäntusumukset maailmassa varman ja erehtymättömän arvostelumme alaisiksi"*** (Gal. kirj. sel. s.259).

6. Sisäinen taistelu

Luther joutui moniin sisäisiin taisteluihin.

"Lutherin koko jumaluusoppi nousi Jumalan ja ihmisen äärettömän välimatkan tosiasiaista" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.56).

"Tästä seuraa samalla luopuminen laitospöytäkirjan korostuksesta. Lutherin mukaan ei se, että on katolisen kirkon jäsen, takaa mitään pelastuksen asiassa. Ratkaisevaa on se, että kuuluu kristikuntaan ja 'on Kristuksessa'" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.56).

"Kolmas laji ahdinkoa on Lutherin mukaan koettavana hänen omana aikanaan kirkon ollessa suruton ja Henkeä vailla. Taivaan tie tehdään helpoksi aneilla ja helppohintaisilla opeilla" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.44).

"Mainittu toivottomuus uskonpuhdistuksen mahdollisuudesta oli ilmeisesti johtunut niistä kahdesta julkisesta keskustelusta, jotka hän oli käynyt kirkon virallisten teologien kanssa, Cajetanuksen kanssa v.1518 ja Eekin kanssa 1519. Näistä saatujen kokemusten vuoksi Luther ilmeisestikin päätteli, että kirkko itse oli uudistusten pahin este" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.46).

"Luostarisääntöjen mukaan hänen oli ripittäydyttävä ainakin joka viikko, mutta kuumimman kilvoituksen aikana Luther ripittäytyi joka päivä, jopa useamman kerrankin päivässä...Lutheria piiskasi ripittäytymään sairas omatunto" (Kares, Luther, ss. 280,281).

”Lutheria jäi aina hänen ripittäytyttyään vaivaamaan ajatus, että hän oli mahdollisesti ripittäytynyt väärin, unohtanut jotakin tai ennen kaikkea tehnyt rippinsä ilman vilpitöntä katumusta” (282).

”Tuskin mikään luostarielämän kidutus tuli niin ahdistavaksi kuin epäily, oliko Jumala valinnut hänet iankaikkiseen elämään vai tuominnut jo edeltäkäsikin hukkumaan” (286).

”Ja vielä elämänsä lopulla hän (Luther) hän nimittää Staupitzia oppi-isäkseen evankeliumissa ja on vakuuttunut, että hän olisi jo aikoja sitten hukunut kiusauksiinsa ja joutunut helvettiin, ellei Jumala tohtori Staupitzin kautta olisi auttanut häntä niistä pois” (344).

”mutta se ohimenevä apukin, jota he (Staupiz ja Bernhard) tarjosivat oli hänelle kallis ja arvokas lahja. Göransson on kuvaavasti sanonut, että he johtivat tulevan uskonpuhdistajan vain Nebon vuorelle, mutta eivät voineet viedä häntä Kanaanin maahan” (347).

”Hän aivan kuin joi tyhjiksi kaikki ojennetut maljat, joiden sanottiin sisältävän elämän vettä, vain todetakseen, että jano kasvamistaan kasvoi” (427).

*”Lutherin valtavat sanat: **Oratio, meditatio, tentatio faciunt theologum** rukous, mietiskely ja ahdistus tekevät miehestä teologin” (Pieper, Dogmatiikka, s.59).*

7. Monta taistelurintamaa

Luther joutui heiluttamaan peistä moneen suuntaa: **1. Perkele, maailma ja oma liha. 2. Katolinen kirkko. 3. Uudestikastajat. 4. Hurmahenget. 5. Omavanhurskaat. 6. Valheveljet. 7. Antinomistit.**

Tämän päivän teologien tulisi uskon puolustamisessa (apologia) ottaa mallia Martti Lutherista. Uskon puolustamiseen liittyy olennaisena osana sekä oikean opin esittäminen että väärän kumoaminen. Aikamme kristillinen julistus ontuu pahoin näissä molemmissa. Kirkollisessa kentässä rehottavat kaikenlaiset opit. Vastuu tästä on lähinnä teologien ja heitä kouluttavan teologisen tiedekunnan

8. Kiistelty mies

Muutamille suomalaisille Luther on lähes ”paavi”. He ovat ”hirttäytyneet Lutheriin”. Seuraavat suomalaiset yhteisöt ovat Lutherin suhteen vähintäänkin ”löyhässä hirressä”:

- Suomen Tunnustuksellinen Luterilainen Kirkko (STLK)
- Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys (SLEY)
- Suomen Luther – säätiö

Luther antaa tässäkin meille esimerkin: Hän on ”hirressä” Raamattuun, Kristukseen ja Paavaliin!

Monelle suomalaiselle Luther ei merkitse juuri mitään; toki hän kuuluu historian merkittäviin henkilöihin. Vapaissa suunnissa Luther voi olla **punainen vaate**. Siellä ei lainkaan kallisteta korvaa mihinkään, joka viittaa Lutheriin. He kilvoittelevat puhdistukseen uskonelämänsä Lutherista. He ovat Lutherin suhteen parantumattoman ”allergisia”.

Toisaalta nämä samaiset henkilöt saattavat heittää kaikki muutkin hengelliset auktoriteetit syrjään. He haluavat pitäytyä yksin Kristukseen ja yksin Raamattuun. He ovat hurmahenkiä! Kaikkia hurmahenkiä yhdistää ”auktoiteettiviha”, heitä ohjaa unet, näyt ja ilmestykset. He ovat ”itseensä

täynnä”, **eivätkä ole kenenkään opetuksen tarpeessa**. Eräs Lutherin tärkeimmistä taistelurintamista oli taistelu hurmahenkiä vastaa. Tämän päivän Suomessa karismaattisuus ja hurmahenkisyys lyövät usein kättä toisillensa – valitettavasti!

”kuuluisin katolinen Luther - tutkija – ja Lutherin pilkkaaja Denifle, huudahti nähdessään erään Cranachin maalaaman Luther- kuvan: ‘Luther, sinussa ei ole mitään jumalallista’” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther. s.150).

”Galatalaiskirjeen laajemmassa selityksessään v.1531 hän (Luther) tunnustaa lyhyesti ja sitovasti: ”Olen elänyt siveellisesti” (Kares, Luther, s.276).

”Koko Lutherin elämässä ei ollut pienintäkään aistillisuuden tahraa” (Hjalmar Holmquist, s.156).

”Luther voi kyllä toisinaan olla karkeasanainen, mutta hän ei ollut milloinkaan rivo” (157).

”Tuntuu näin ollen suoranaiselta ivalta kun paheksutaan Lutherin karkeita sanontatapoja, mutta ei sanallakaan moitita sitä kirkkoa, joka tahtoi polttaa Lutherin ja asevoimalla ja polttoroviolla tuhota hänen kannattajansa” (155).

9. Monitahoinen Luther

Osin historiallisesta tilanteesta johtuen Luther joutui ottamaan kantaa lähes kaikkeen ”taivaan ja maan välillä”. Tässä mielessä Luther oli arvostelijoilleen erinomainen ”maalitaulu”. Välistä hän kannanotoissaan onnistui, mutta epäonnistumisiakin tuli. Lutherin puheissa ja teoksissa on eri tasoista tuotetta: on erinomaista lähes kuolematonta, on taas aikaansa sidottua, jopa aivan alapuolella kaiken arvostelun. On siis kultaa ja multaa. Raamattu antaa ohjeen:

”mutta koetelkaa kaikki, pitäkää se, mikä hyvää on” (1. Tess.5:21).

10. Valon tuoja

Tarkempi Lutheriin tutustuminen pakottaa kuitenkin myöntämään muutamia tosi asioita. Hänellä on ollut historian kulkuun merkittävä vaikutus. Kirkkohistoria on erikoisesti saanut kokea Lutherin myllerryksen. Luther oli valtava ”työmyyrä”. On ihailtava sitä kirjamäärä, jotka hän on kirjoittanut. Tietokoneaikana määrä olisi ollut vielä paljon suurempi. Kyllä Luther lähtökohtaisesti toi valon keskiaikaiseen ja katoliseen pimeyteen.

11. Varjoja

Suurilla ihmisillä on ”suuret varjot”. Luther sai tahroja kilpeensä juutalaiskysymyksessä, suhtautumisessa uudesti kastajiin, talonpoikaiskapinasta sekä maakreivi Filipin kaksinnaimisesta. Katolinen kirkko käynnisti aikoinaan parjauskampanjan Lutherin maineen mustaamiseksi. Nämä meidän tulee jättää omaan arvoonsa. Yleisesti on mm. tiedossa, kuinka Luther esimerkillisesti hoiti perhettään.

12. Hengen jättiläinen

”Aikoja sitten eläneistä ihmisistä ei kukaan liene jättänyt jälkeensä niin paljon tietoja itsestään kuin Martti Luther...Luther kirjoitti itse noin 450 kirjaa...Pintapuolisen arvion mukaan hänen tuotantaan on mainitussa suuressa laitoksessa noin seitsemänkymmentätuhatta sivua...Säilyneitä saarnoja on, kuten sanottu, noin kolmetuhatta ja hänen kirjoittamiaan kirjoja noin kaksituhatta

kuusisataa. Ylioppilaiden muistiin merkitsemien pöytäpuheiden määrä nousee yli kahdeksan tuhannen” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, ss.25-27).

”Ei kukaan ajatteleva ihminen voi katsella suurta Weimarin laitosta, jossa 103 nidettä kertoo yhden ainoana ihmisen henkisestä perinnöstä, yhtymättä erään Lutherin tutkijan lausumaan: ’Hän oli suitseva tulivuori` (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.28).

Kun tutustuu kokonaisvaltaisesti Lutheriin, hänen mittasuhteensa muihin historian merkkihenkilöihin tulee esille. Hän on ”päätänsä pitempi” kaikkia muita. Vaikka Luther meni harhaan muutamissa teologisissakin lausunnoissa, siitä huolimatta hän on teologina voittamaton.

Kukaan kirkkohistorian opettaja ei yllä lähellekään Lutherin tasoa; Luther painii omassa sarjassaan! Tämänkin tähden juhlimiseen on painavat syynsä. Olisi varsin omituista, jos tämä merkkivuosi kuitattaisiin hiljaisuudella. Erityisesti se olisi häpeällistä luterilaisella kirkolle ja kaikille niille, jotka tänään taistelevat Raamatun arvovallan puolesta.

Tuskin löytyy ketään muuta henkilöä, jolla maailmanhistorian kulkuun Jeesuksen ja apostolien jälkeen olisi ollut suurempi vaikutus. Lutherin jämerät opetukset peittyvät tämän päivän kirkolliset kentässä ekumeeniseen kaikkein kukkien kukkimisen alle.

13. Lutherin morsian

Luther kirjoitti monia kirjoja, joissa uskonelämää käsiteltiin. Hänen tunnetuimpia kirjoja lienevät mm. Huonepostilla, Sidottu ratkaisuvälillä ja Vähä katekismus.

”Kirjassa (Vähä katekismus) ei ole vähintäkään luterilaisen kirkon korostusta...Sen sanoma on osoitettu koko kristikunnalla ja se soveltuu kaikille kristityille” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli,s.38).

Luther nimitti **Galatalaiskirjeen selitystä** ”parhaimmaksi kirjakseen”. Hän nimitti sitä ”omaksi kirjeekseen, jonka kanssa hän oli kihloissa, Katarina von Borakseen”.

”Minusta tuntuu miltei uskomattomalta, että tätä pyhän Paavalin galatalaisille lähettämää kirjettä julkisesti selittäessäni olen ollut niin monisanainen kuin tämä kirja osoittaa. Tunnen kuitenkin omikseni kaikki ne ajatukset, jotka havaitsen tähän kirjaan veljien näin ahkerasti muistiin merkinneen” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.40).

Ken haluaa päästä Lutherin ”sisälliseen tuntemiseen” hänen on ehdottomasti tutustuttava tähän kirjaan. Siinä vanhurskauttamisoppi avautuu eteemme kristallinkirkkaana. Siinä pääsemme uskonpuhdistuksen tuoreille alkulähteille. Jos ei olisi muihin Lutherin kirjoihin tutustunutkaan, pelkästään tämän kirjan pohjalta voi sanoa, kaiken oleellisen Lutherin teologiasta. On myös huomioitava, että Lutherin teksti on siinä määrin vahvaa ruokaa, ettei kertalukeminen riitä, vaan Lutherin kirjoihin on palattava yhä uudelleen ja niitä opiskeltava. Ja mikä oleellista, Lutherin opetus olisi otettava vakavasti myös varsinaisessa seurakuntaopetuksessa.

”Kun vertaa Roomalaiskirjeen luennon esityksiä Galatalaiskirjeeseen v:lta 1531, huomaa kaksi tärkeitä eroa: edellisessä vallitseva odottavan nöyryyden sävy on jälkimmäisessä muuttunut riemukkaaksi ylistykseksi...Roomalaiskirjeen suurin viehäytys on siinä, että se on Paavalin löytämisen klassillinen asiakirja” (Kares, Luther, ss.399,400).

DAVID PAWSON

Englantilainen tunnettu sananjulistaja ottaa kantaa Galatalaiskirjeen selitykseen.

I ARVIOINTEJA

1. LUTHER sanoi Galatalaiskirjeen olevan Raamatun paras kirja. Hän sanoi: ”Tämä on minun kirjeeni.” ”Olen naimisissa sen kanssa. Se on minun Katieni.” Lutherhan avioitui Katherine – nimisen nunnan kanssa. Nyt hän sanoo olevansa naimisissa tämän kirjeen kanssa.

2. ERÄS TOINEN MIES sanoi: ”Tämä epistola on kuin kivi purosta, jonka kanssa toisen Daavidin lailla Luther lähti kohtaamaan paavillista jättiläistä ja löi sitä otsaan.”

3. JOHN BUNYAN Kristityn vaellus – kirjan kirjoittaja sanoi: ”Pidän Lutherin kommentaaria Galatalaisista parhaana kirjana haavoittuneelle omalletunnolle kaikista näkemistäni kirjoista – Raamattua lukuun ottamatta.” Se oli John Bunyanin kunnianosoitus tälle vanhalle kirjalle.

4. JOHN WESLEYLLE tällä kirjalla oli myös tärkeä merkitys. ”Tätä lukiessaan hän tunsu sydämensä kummasti lämpenevän klo 8.45. 24.5.1738 Aldersgate Streetillä. Nyt siinä on Barkleyn pankki, mutta seinässä on kyltti, jossa kerrotaan, että siellä se tapahtui.

II VAIKUTUS HISTORIAAN

Galatalaiskirjeellä on ollut syvä vaikutus kristilliseen historiaan. Monet kristityt rakastavat tätä kirjettä – mutta eivät suinkaan kaikki. Jotkut inhoavat sitä tosissaan. Sitä on kutsuttu ”ristiinnaulitsemiskirjeeksi” ja ”ohdakkeiseksi viidakoksi”. Sen jokaista lausetta on kuvattu räjähtäväksi ukkosen jyrähdykseksi.”

14. Luther ja uskova

On vaikeaa ajatella Raamattuun syvällisemmin paneutuvaa uskovaa, joka hylkäisi Lutherin. Puutteistaan huolimatta Luther on mainio opettaja kaikille uskoville. Tätä todistaa mm. se, että Galatalaiskirjeen selitys on hyväksytty ”yli rajojen” kristillisissä piireissä. Tämä kirja käy uskonelämän perusteisiin. Se tuo selkeästi esille mm. uskovan ja maailman välisen eron. Kirjassa keskitytään keskeiseen **vanhurskauttamisoppiin**. Meidän ajassamme tuo oppi on pitkälti unohdettu. Tänään jokainen tulee autuaaksi ”omalla uskollaan”. Toinen yleinen ajatus lienee: ”Kaikki pääsevät taivaaseen!” Lutherin polttava kysymys oli: ”Kuinka minä löytäisin armollisen Jumalan?” Vanhurskauttamisoppi oli vastaus tähän kysymykseen.

15. Tornikokemus

Tornikokemuksen aikaan Lutherin työhuone oli luostarin tornissa. Ajankohta on edelleenkin kiistanalainen.

Tämän kokemuksen myötä Luther **syntyi uudesti**.

”Tornikokemuksella on ollut Lutherin elämässä niin käänteen tekevä merkitys, että sitä on voitu verrata Paavalin Damaskon-elämykseen” (Kares, Luther, s.349).

Tämä johti Lutherin teologisesti aivan uusille urille: *”Silloin tunsin itseni suorastaan uudestisyntyneeksi, ja uskoin astuneeni avatuista porteista paratiisiin”* (mt.s.353).

”Ilmeistä on, että tornikokemus on ollut aivan yht`äkkinen murros ja selvyteen pääseminen. Uusi tieto on yllättäen vallannut Lutherin sielun” (367).

”Sinä hetkenä uuden elämän voima tulvehti hänen rasittuneeseen sydämeensä. Hän tunsu itsensä kokonaan uudestisyntyneeksi. Paratiisin suljetut portit avautuivat hänen ikävöivän katseensa edessä. Koko Raamattu kirkastui aivan kuin uutena ja toisenlaisena kuin ennen” (371).

”Moni kilvoitteleva sielu Lutherin jälkeen on tavallaan joutunut kulkemaan saman ahdistusten tien ja tekemään saman ihanan löydön” (373).

*”Luther joutui siltä kohdalta vähitellen tuohon uuteen näkemykseen: **simul iustus et peccator**, samalla kertaa vanhurskas ja syntinen. Se on tila, missä kristitty jatkuvasti, joka päivä elää: kadotettu ja tuomittu, mutta Kristuksessa armahdettu...Tämän ´uuden` vanhurskauttamisopin yksinkertaisena ja valtavana sisältönä oli ´sola fide, sola gratia, solus Christus`, pelkkä usko, pelkkä armo, pelkkä Kristus”* (373,374).

16. Lutherin saarna

Luther painotti saarnan keskeisyyttä jumalanpalveluksessa. Hän vieroksui prameita liturgisia menoja. Tänään olemme luisumassa takaisin liturgiavoittoiseen jumalanpalvelukseen. Katolisen esikuvan mukaan olemme ottaneet sieltä ”messu” – nimenkin. Tämä on kumarrus katoliselle kirkolle – paavin jalkojen pesemistä ja Lutherin muiston häpäisemistä!

”Martti Lutherin erityinen voima saarnaajana oli siinä, että hän pani koko persoonallisuutensa panoksen julistukseensa. Hänestä voidaan todella sanoa, ettei hän saarnatessaan vain opettanut ja julistanut, vaan hän eli koko olemuksellaan saarnoissaan. Hän ei antanut kuulijoilleen vain jotakin sellaista, mitä hän oli muilta oppinut, vaan hän jakoi sisintä itseään, oma sydäntään” (Kares, Luther, s.395).

”Astuessani saarnatuoliin sanon itselleni: Martti, muista että olet korkeimman Jumalan lähettiläs. Puhu siis hänen nimessään ja hänen puolestansa. Tästä on seurauksena, etten minä kiinnitä huomiotani mihinkään maailmassa enkä pelkää sanoa totuutta. Mutta tästä syystä en voi myöskään olla ylpeä tai kunnianhimoinen. En puhu kenenkään suosiota tavoitellen enkä kenenkään mielennouteeksi, en edes itsenikään. Jumala voi mieluummin sallia ylpeyttä ja kunnianhimoa missä muussa säädyssä tahansa kuin saarnaajan. Pyhän Raamatun edessä tulee jokaisen nöyrytyä ja antaa kunnia yksin Jumalalle” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.104).

”Varo sen tähden pyrkimästä sellaiseen puhtauteen, ettet enää omissa silmissäsi tahdo näyttää syntiseltä, - et enää sellainen olla. Kristus asuu näet vain syntisten luona” (Kares, Luther, s.380).

”Olkootpa piispat ja papit muuten kuinka pyhiä ja autuaita tahansa, tässä yhdessä asiassa he ovat veltoja – ja vieläpä melkein kaikki. Heillä ei ole huolta totuuden sanan oikeasta saarnasta. Ja niinpä onkin varmaa, että heidät kerran luetaan susien eikä paimenten joukkoon” (393).

”Muut pappien tehtävät ovat sittenkin vain vähäarvoisia sen yhden rinnalla, että heidän asianaan on auttaa ja hoitaa Kristuksen seurakuntaa totuuden sanalla” (393).

17. Omantunnon ihminen

Lutherilla oli johtotähtenään Jumalan sana ja sen valaisema omatunto.

”Hän (Luther) syvimmältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä” (Kares, Luther, s.154).

”Luther oli taistelijaakin ennen kaikkea omantunnon ihminen. Omatunto johti hänet taistelijan tielle, ja omatunto oli hänen vartijansa siinä jokapäiväisessä sodassa, miksi hänen elämänsä muodostui. Yrjö Alanen sanookin kuvaavasti, että omatunto on ollut inhimillisesti katsoen Lutherin kohtalona. Katseltaessa hänen vaelluksensa viittamerkkejä havaitaan, että omatunto johti hänet tielle, missä hänestä tuli uskonpuhdistaja. Omantunnon velvoittamana hän naulasi teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen. Omatunto kielsi häntä peruuttamasta piirtoakaan totuudesta, mikä hänelle oli kirkastunut. Omatunto oli hänen tukensa Wormsin valtiopäivillä. Omatunto teki hänestä profeetan. Hän oli alusta loppuun asti omantunnon taistelija. Hyvä omatunto oli hänelle samaa kuin usko Kristukseen. Paha omatunto oli sen sijaan hänelle pelottava vihollinen. Hän on itse sanonut: ‘Ei ole muuta niin suurta surun ja murheen syytä kuin syyllinen omatunto, joka on vaivattuna ja hädissään. – Ei mikään tuota sellaista tuskaa ja murhetta kuin paha omatunto” (167,168).

Luther vastasi maallisten tuomareiden häneen kohdistuviin syytöksiin Wormsissa (18.4.1521) – tässäkin hän vetosi omaantuntoon:

”Teidän Keisarillinen Majesteettinne pyytää minulta vastausta ilman sarvia ja hampaita. Minä tahdon siis antaa sellaisen. Minä en usko paaviin enempää kuin kirkolliskokouksiinkaan, sillä on aivan ilmeistä, että molemmat ovat usein erehtyneet ja antaneet itseään vastaan ristiriitaisia lausuntoja. Sen tähden olen kirjoittanut kirjani vain Jumalan sanaan ja omantuntoni vaatimukseen perustuen. Ellei minua kumota Jumalan oman sanan todistuksilla tai muilla selvillä ja ilmeisillä syillä, niin en voi enkä tahdo peruuttaa tai oikaista ainoatakaan kirjoittamaani sanaa. Sillä on väärin, vahingollista ja vaarallista tehdä mitään vastoin omantuntonsa vaatimusta. Jumala minua auttakoon! Amen” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.76).

”Hänet julistettiin tosin Wormsissa huhtikuussa 1521 valtakunnankiroukseen, mikä merkitsi, että kuka tahansa sai ilman rangaistusseuraamuksia tappaa hänet” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.46).

”Hänellä oli arka omatunto ja herkkä sydän, joka usein oli vapissut Jumalan kasvojen edessä” (Kares, Luther, s.217).

”Hän ei osannut etsiä sivuteitä ja oikopolkuja, vaan omantunnonihmisenä oli aina ehdottomuuden edessä” (273).

18. Jumalan hullu

Luther oli oppinut mies, mutta hänelle olivat auenneet myös uskon näköalat. Raamatun jumalallinen viisus meni maallisen viisauden edelle.

”Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset” (1. Kor.1:25).

"hän tuntee, että hänen elämänsä korkeimpia hetkiä ovat ne, kun Jumala oli "tehnyt hänet hulluksi" (Kares. Luther, s.95).

"Kyllä Jumala auttaa` tai vastasi leikkisästi: 'Jumala on hullujen holhooja'" 155).

"Luther ei pitänyt taloudellisia asioita eikä myöskään politiikkaa kutsumukseensa kuuluvina...hän niin vapaalla mielellä jätti kirkonkin hallitusasiat maallisten ruhtinaitten käsiin" (156).

"Ja kuta viisaampia, oikeudenmukaisempia ja pyhempää ihmiset ovat Kristuksesta, sitä en enemmän he vahingoittavat evankeliumia" (Gal.kirj. sel. s.59).

"En tahdo enää puhua tuon pedon kanssa, sillä on niin syvä katse ja kummallisia mietteitä päässä" (kardinaali Cajetanus) (Kares, Luther, s.90).

*"Paavalikin sanoo evankeliumia ristiinnaulitusta Kristuksesta mm. ristin sanaksi ja **tyhmäksi saarnaksi**" (Gal. kirj. sel. s.275).*

19. Luther ja jumalanpalvelus

"Hän pelkäsi ahtaita kaavoja ja pyrki siihen, että välttämättömässä reformaatiotyössä säilyisi terveellinen vapaus. Hänelle oli todella henki pääasia ja muodot sivuasiasia. Hän ymmärsi, että uusi henki luo vähitellen uudet muodot ilman, että tarvitsee ahdistavaa pakkoa käyttää. Hän ei koskaan pitänyt kaavamaisista jumalanpalvelusmenoista. Ja on hyvin merkittävää, että mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä enemmän hän niitä pelkäsi. Hän näki vaaran, että seuraava sukupolvi ehkä alkaisi enemmän kiivailla kirkonmenojen kuin lihan kuolettamisen puolesta" (Kares, Luther, 151, 152).

"Luther luotti liikaakin siihen, että evankeliumin henki vähitellen sisäisestä pakosta muuttaa muodot. Kun v.1525 Wittenbergissä otettiin käytäntöön Lutherin "Saksalainen messu", niin jumalanpalvelusjärjestys sen mukaan liittyi pääkohdissaan vanhoihin tapoihin. Edelleen säilytettiin katolinen tapa kohottaa siunatut ehtoollisaineet kansan edessä Kristuksen kuoleman muistoksi. Samoin säilytettiin mm. kynttilät ja messupuku. Edellinen tapa todella vähitellen hävisi, mutta messupuvut olivat niin hyvää ainetta, että ne ovat eräiden luterilaisten kirkkojen piirissä nyt (1944) jo kestäneet yli neljäsataa vuotta ja näyttävät omaavan Fenix – linnun taidon uudistua tuhkasta entistä ehommiksi. Mitähän Luther olisi arvellut, jos hän olisi sielunsa silmillä nähnyt, että uskonpuhdistuksen luoman kirkon papit vielä 1900 – luvulla pitävät tiukasti kiinni vanhasta muodosta ja esiintyvät messupuvuissaan jonkinlaisina kurioositeetteina muinaisilta ajoilta" (153,154).

"Luther uskoi, että kirkolliset olot järjestyisivät itsestään, kunhan vain julistus oli oikeaa ja kun seurakunnissa suoritettaisiin tarkastuksia" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.37).

20. Perkele oli todellinen

"Saatanan todellisuus oli hänelle yhtä ilmeinen kuin Jumalan todellisuus...Siksi hän sanoikin, että osa voittoa on siinä, että tietää, kuka tuo vastustaja kulloinkin on" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.77).

"Lutherin luostarikilvoituksen aikakirjoissa onkin eräitä merkkejä, jotka viittaisivat sairasmielisyyttä lähentelevään ylijännitteisyyteen. Jo hänen persoonallisuudestaan puhuttaessa kuvailtiin sitä realistista perkelekäsitystä, mikä oli hänelle ominainen koko elämän ajan.

Ahdistusten aikana hän joutui monta kertaa suorastaan silmästä silmään sielunvihollisen kanssa. Hän onkin itse sanonut: ”MINÄ TUNNEN PIRUN HYVIN...MINÄ OLEN SYÖNYT HÄNEN KANSSAAN MONTA VAKALLISTA SUOLAA” (Kares, Luther, s.289).

”Olen tuleva Wormsiin, vaikka siellä olisi yhtä monta perkelettä, kuin on tiiliä katoilla” (Kares, Luther, s.165).

”Jumalattomien taas en mitenkään toivo niitä (ajatuksiani) hyväksyvän, vaan minä toivon niillä ärsyttäväni heitä ja heidän jumalaansa, **perkelettä**” (Gal.kirj. sel.s.10).

”Älköön siis millään muotoa ristin pahennusta poistettako; niin kävisi, jos julistaisimme sitä, mitä tämän maailman ruhtinas jäsenineen halusta kuuntelisivat, nimittäin teoista tulevaa vanhurskautta; silloin meillä olisi **säyseä perkele**, suosiollinen maailma, leppyinen paavi ja leppyiset ruhtinaat!” (Gal. kirj.sel. s.594).

”Vainoaahan ja surmaahan meitä maailma, vihaavathan meitä valeveljet mitä kiivaimmin, kauhistaahan meitä kamalasti sydämässämme **saatana tulivuolineen** vain sen vuoksi, että opetamme Kristuksen olevan vanhurskautemme ja elämämme” (Gal.kirj. sel. s.703).

”Vielä vanhemmalla iällään hän saattoi arvostella lääkäreitä siitä, että he pyrkivät parantamaan lääkkeillään monia sairauksia, jotka olivat paholaisen aiheuttamia” (Kares, Luther, s.192).

”Hän oli kerran kiivaasti rukoillut kammiossaan ja ajatellut siinä ohessa, kuinka Kristus oli meidän syntiemme tähden ristiinnaulittu, kärsinyt ja kuollut. Silloin oli seinälle tullut kirkas loiste, ja siihen ilmestyi ihana Kristuksen muoto viisine haavoineen, ja tämä ilmestys oli katsonut Lutheria kuin olisi hän ollut itse olennoitunut Herra Kristus. Tällainen näky ei tuonut lohtua hänen ahdistuksiinsa, vaan hän epäili siinäkin kiusaajan juonia. Ensin hän oli arvellut se merkitsevän jotakin hyvää, mutta sitten oli seurannut ajatus, ´että sen täytyi olla perkeleen kummitus, sillä Kristus ilmestyy meille sanassaan ja alhaisemmassa, nöyremmässä muodossa, niin kuin hän on ristiinnaulittu ja alennettu`. Niinpä Luther olikin sanonut näylle: ´Poistu, sinä häpeäpiru! Minä en tiedä kenestäkään muusta Kristuksesta kuin siitä, joka on ristiinnaulittu ja jota hänen sanassaan kuvataan ja saarnataan.` Ja heti olikin kadonnut tuo kuva, joka oli ´olennoitunut perkele`” (290).

21. Hengen köyhyys

”**Autuaita ovat hengessä köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta**” (Matt.53:3; Saarnivaaran käänn.).

”Pyhän ihmisen elämä on enemmän Jumalalta ottamista kuin hänelle antamista, enemmän halajamista kuin omistamista, enemmän hurskaaksi tulemistä kuin hurskaana olemista... Sen tähden on sisällisen ihmisen oikea olemus pyytämistä, halajamista, etsimistä” (Kares, Luther, s.437).

”Jumalalle onkin ominaista nöyrien korottaminen, nälkäisten ravitseminen, sokeiden valaiseminen, kurjien ja masentuneiden lohduttaminen, syntisten vanhurskauttaminen, kuolleiden eläväsitekeminen, epätoivoisten ja kadotukseen tuomittujen autuuttaminen” (Gal.kirj. sel. 378).

”Jumala on luvannut pelastuksen hengellisesti köyhille” (Kares, Luther,s.407).

”Juuri siinä armon rikkaus Lutherin mukaan näkyy, että se annetaan vain niille, jotka eivät itsessään ole yhtään mitään. Joka ei siis ole vielä tullut mitättömäksi, siitä ei Jumala voi myös mitään tehdä. Ihmiset tekevät jostakin jotakin, mutta se on aivan hyödytöntä. Sen tähden ei Jumala ota muita kuin hyläytyitä, ei tee terveiksi muita kuin sairaita, näkeviksi muita kuin sokeita, eläviksi muita kuin kuolleita, vanhurskaiksi muita kuin syntisiä, viisaiksi muita kuin tyhmiä, lyhyesti, ei armahda muita kuin kurjia eikä anna armoa muille kuin niille, joilla ei ole armoa” (434,435).

”Huomattava on, että Luther näkee hengen köyhyydessä ja isoamisessa salatun pelastusvarmuuden, lujan ja horjumattoman uskalluksen” (435).

”Me olemme kerjäläisiä. Se on totta” (kuoleva Luther, 175).

22. Luther ja Raamattu

”Eikä kirkossa saa esittää eikä kuunnella muuta oppia kuin Jumalan puhdasta sanaa – muussa tapauksessa olkoot niin opettajat kuin kuulijatkin oppeineen kirotut!” (Gal. kirj. sel. s.79).

”Mielelläni peräydyn jokaisen ihmisen edessä, mutta kun on kyseessä jumalallisen sanan totuus, en voi perääntyä enkä antaa periksi” (Pinomaa, Mitä Luther todella sanoi, s. 33).

*”Luterilaisina meidän on syytä muistaa, miten rakas oli Raamattu Martti Lutherille ja mitä se hänelle merkitsi. Hänen oma kirjallinen tuotantonsa oli valtavan laaja ja on koitunut jatkuvaksi siunaukseksi luterilaiselle kristillisyydelle. Mutta miten Luther arvosti siihen verrattuna Raamattua, käy ilmi erästä hänen lausunnostaan, jonka mukaan **hänen kirjansa haudattakoon vaikka seitsemän sylen syvyyteen, jos ne vieroittavat tai estävät ihmisiä lukemasta Raamattua**” (Martti Häkkinen, Sisälle Sanaan, s.13).*

”Minä turvaudun Raamattuun ja tutkin sitä uudelleen joka päivä. Raamattu on ikään kuin suuri monihaarainen puu, enkä minä ole milloinkaan pudistanut ainoatakaan sen oksista saamatta hyviä hedelmiä” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.104).

”Raamattu, johon hän oli perehtynyt niin tarkkaan, että hän tiesi millä sivulla kukin lause oli” (Kares, Luther, s.250).

”Eihän Raamattu olekaan ristiriitainen muuta kuin järkipuuttojen ja paatuneitten ulkokultaisten käsityksen mukaan” (Gal. kirj. sel. s,354).

”Yksi ainoa opin ´piirto` (Matt.5:18) on suurempi arvoinen kuin ´taivas ja maa` ; siksi emme salli sitä vähimmässäkään määrässä loukattavan” (Gal. kirj. sel. s.590).

”Sinun täytyy suhtautua Raamattuun niin, että ajattelet Jumalan itsensä siinä puhuvan” (Pieper, Dogmatiikka, s.4).

”Yhä vielä käy minulle aina, kun olen ilman sanaa, en ajattele sitä enkä askaroi sen kanssa, niin että Kristus häviää minulta, samoin kaikki halu ja henki; mutta niin pian kuin palautan mieleeni jonkin psalmin tai raamatunlauseen, kaikki valkenee ja sydän syttyy palamaan, niin että saan saman rohkean mielen kuin muillakin on” (Pieper, Dogmatiikka, ss.45,46).

”Jos et voi tajuta, kuinka se (maailman luominen) on voinut käydä kuudessa päivässä, niin anna Pyhälle Hengelle se kunnia, että Hän on oppineempi kuin sinä. Sinun on näet suhtauduttava Raamattuun niin, että ajattelet Jumalan itsensä siinä puhuvan” (Pieper, Dogmatiikka, s.52).

”pidä tätä kirjaa kaikkein korkeimpana ja jaloimpana pyhäkkönä, mitä rikkaimpana kultakaivoksena, jota ei milloinkaan voida tyhjiin ammentaa, jotta löytäisit jumalallisen viisauden” (Pieper, Dogmatiikka, s.74).

”Raamattu ei ole vielä milloinkaan erehtynyt” (Pieper, Dogmatiikka, s.77).

”Maailman luomisesta hän (Luther) sanoo: ‘Kun Mooses sanoo, että Jumala on luonut kuudessa päivässä taivaan ja maan ja kaikki mitä niissä on, niin anna asian olla sillänsä, että se on tapahtunut kuudessa päivässä; ei sinun tarvitse löytää mitään selitystä siihen, kuinka kuusi päivää on ollut yksi ainoa päivä. Mutta jollet voi tajuta, kuinka se on tapahtunut kuudessa päivässä, niin anna Pyhälle Hengelle se kunnia, että hän on oppineempi kuin sinä” (Pieper, Dogmatiikka, s.87).

”Luther huomauttaa 1 Piet.3:14 johdosta: ‘Kun kuulet sellaisten ihmisten puhuvan, jotka ovat niin peräti sokaistuneita ja paatuneita, että kieltävät sen, että se, mitä apostolit ovat puhuneet ja kirjoittaneet, on Jumala sanaa, tai epäilevät sitä, niin ole aivan vaiti, älä puhu sanaakaan heidän kanssaan, vaan anna heidän mennä menojaan” (Pieper, Dogmatiikka, s.97).

”Minä suhtaudun heihin (inhimillisiin historiankirjoittajiin) siten, etten joudu raamatunvastaiselle kannalle. Uskon näet, että Raamatussa puhuu Jumala, joka on totinen, mutta että muissa kertomuksissa etevät miehet panevat parastaan osoittaakseen ahkeruutta ja luotettavuutta, ollen kuitenkin vain ihmisiä, tai ainakin että heidän jäljentäjänsä ovat voineet erehtyä” (Pieper, Dogmatiikka, s.98).

”Opin arvosteleminen ja erottaminen on joka ainoan kristityn velvollisuus, vieläpä niin, että se on kirottu, joka hiuskarvankaan verran loukkaa tätä oikeutta” (Pieper, Dogmatiikka, s.s.126, 127).

”Älkää siis uskoko paavin valheita, vaan pitäkää ilman muuta pimeänä sitä, mitä ei näydetä toteen Raamatun selvillä lauseilla” (Pieper, Dogmatiikka, s.131).

”Mutta lopulta minun täytyi siirtää heidät kaikki (nim. kirjailijat eli Raamatun selittäjät) silmistäni ja luopua heistä, koska en voinut omantuntoni tähden heihin tyytyä; näin minun täytyi jälleen paeta Raamatun turviin” (Pieper, Dogmatiikka, s.133).

23. Luther ja rukous

Rukous oli Lutherin elämässä hyvin keskeisenä. Hän kävi varsin usein ”rukoustaistelua”. Hän eli rukouselämää. Voi ajatella, että Lutherin dynaamisen ja hedelmällisen elämän salaisuutena oli nimenomaan jatkuva rukous. *”Missä paljon rukousta, siellä paljon siunausta, missä vähän rukousta, siellä vähän siunausta.”*

*”Hänen (Lutherin) iloisuutensa johtui hänen hyvästä omastatunnostansa. Mutta aluksi ja lopuksi perustui hänen voimansa ja sisäinen sopusointunsa siihen, että hän oli **rukouksen mies**. Lutherin elämä oli rukouselämää. Usein hän rukoili ääneen avoimen ikkunan ääressä ja silmät luotuina taivasta kohti, samoin kuin tuona ratkaisevana yönä Wormsin majatalossa. Hän puhui yksinkertaisesti ja persoonallisesti Jumalan kuin oman isänsä kanssa. Toisinaan hänen rukouksessa*

myrskyn tavoin hyökkäsi taivasta kohti. Ja kun surut ja tuskat häntä painoivat, muuttui hänen rukouksensa kilvoitteluksi Jumalan kanssa, koko hänen henkensä täyttäväksi valtavaksi kamppailuksi. Luther osasi kuin ani harvat tarttua Jumalaa hartioihin ja taistella läpi yön, kunnes saavutti itsellensä siunauksen” (Hjalmar Holmquist. s.154).

”Uskonpuhdistaja käytti joka päivä ainakin kolme työhön muuten soveliainta tuntia rukoukseen” (Kares, Luther, s.171).

”Kun nousen vuoteesta aamuisin, rukoilen lasten kanssa kymmenen käskyä, uskontunnustuksen, Isä meidän ja lisäksi jonkin psalmin” (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.24).

Lutherin rukous ennen oikeuden eteen astumistaan **Wormsin valtiopäivillä 16.4.1521**. Tässä historiallisessa hetkessä Luther turvautui taivaan apuun. Ja me tiedämme, taivas totisesti vastasi ja Luther sai voimaa seisoa Sanan tukevalla kallioperustalla monen ihmissielun autuudeksi ja pelastukseksi:

”Oi Jumalani, Jumalani, minun Jumalani, puolusta sinä minua kaikkea maailman järkeä, ja viisautta vastaan. Tee sinä se! Sinun täytyy se tehdä, sinun yksin; minä en sitä voi. Asiahan on kuitenkin sinun, eikä minun. Omasta puolestanihan ei minulla ole täällä mitään toimitettavaa, eikä tämän maailman herrain kanssa mitään tekemistä. Voisinhan minäkin toivoa hyviä päiviä ja rauhallista elämää ja lepoa. Mutta asiahan on sinun, oi Herra; se on oikeudenmukainen ja iäisyyteen perustuva. Auta minua sinä uskollinen, iankaikkinen Jumala! Minä en luota kehenkään ihmiseen; se olisi turhaa ja hyödytöntä...Tule, tule, olen valmis antamaan elämäni sinun tähtesi...Ja joskin minun ruumiini, joka kuitenkin on sinun kättesi tekoa, tässä taistelussa menehtyisi ja kokonaan joutuisi turmioon, niin riittää minulle se, että minulla on sinun Sanasi ja Henkesi...Sieluni on sinun, se kuuluu sinulle ja on iankaikkisesti sinun luonasi. Amen, Jumala minua auttakoon! Amen” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, ss.73,74).

”Luther, joka koko elämänsä ajan oli ollut rukouksen mies, tahtoi kasvattaa lapsensa ahkeriksi rukoilijoiksi” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.171).

Lutherin rukous Melanktonin sairasvuoteen äärellä. Luther itse kertoo:

”Silloin täytyi meidän Herramme ja Jumalamme lopuksi kuulla minua. Sillä minä paiskasin kerjuupussini hänen ovensa eteen ja tungin hänen korviinsa kaikki Pyhästä Raamatusta muistamani lupaukset rukousten kuulemisesta; ja minä osoitin hänelle, että hänen täytyy kuulla minua, jos mieli minun uskoa hänen lupauksiinsa...Sitten toi Luther ruokaa ja pakotti Melanktonin sitä nauttimaan sanoen: ‘Kuule nyt kerta kaikkiaan, Filippus, sinä joko syöt tai minä julistan sinut pannaan!’”(Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.187).

”Taivaallinen Isäni, Jumala ja Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, kaiken lohdutuksen Jumala, minä kiitan sinua, että olet minulle ilmoittanut rakkaan Poikasi Jeesuksen Kristuksen, johon minä uskon, jota olen saarnannut ja tunnustanut, jota olen rakastanut ja kunnioittanut ja jota tuo häijy paavi ja kaikki jumalattomat häpäisevät, vainoavat ja pilkkaavat. Minä rukoilen sinua, Herrani Jeesus Kristus, ota sieluni huomaasi! Taivaallinen Isä! Vaikka minun täytyy jättää tämä ruumiini ja minut temmata pois tästä elämästä, tiedän totisesti, että saan iankaikkisesti olla luonasi, ei kukaan voi temmata minua sinun käsistäsi” (Lutherin kuolinrukous) (Kares, Luther, s.172).

"Missä kristitty on, siellä on oikeastaan Pyhä Henki, joka ei muuta tee kuin alati rukoilee" (Pieper, Dogmatiikka, s.428).

"Ennen kuin meistä tulee kristittyjä ja uskovia, emme myöskään tiedä, mitä ja miten meidän tulee rukoilla" (Pieper, Dogmatiikka, s.429).

24. Yksin Kristus

"Sydämessäni näet vallitsee tämä ainoa oppi: Kristuksen usko. Siitä minun jumaluusopillinen ajatteluni öin ja päivin lähtee, sen kautta kulkee ja siihen palajaa; ja siitä huolimatta tunnen käsittäneeni vain mitättömiä, vaivaisia aakkosentapaisia, ikään kuin sirpaleita siitä viisaudesta, joka on niin korkea, niin laaja, niin syvä" (Gal.kirj. sel. s.7).

"Katsokoon kukin itseensä; minä tunnustan omasta kohdastani: niin usein kuin minä olen löytänyt Raamatusta vähemmän kuin Kristuksen - en ole koskaan tullut kylläiseksi; niin usein kuin minä olen siitä ollut löytävinäni enemmän kuin Kristuksen – en ole ollut koskaan köyhempi kuin silloin. Niin näyttää minusta todella, ettei Jumalan Pyhä Henki tiedä enempää eikä tahdo tietää enempää kuin Jeesuksen Kristuksen" (Kares, Luther, s.431).

25. Vaikeneminen kultaa?

"Puhuminen on hopeaa, vaikeneminen kultaa", Luther ei olisi allekirjoittanut tätä vanhaa sananlaskua:

"Syytettäköön minua ylpeydestä, ja ahneudesta, aviorikoksesta ja murhasta, vihollisuudesta paavia vastaan...kunhan minua vain ei voida syyttää jumalattomasta vaikenemisesta" (Kares, Luther, s.145,146).

26. Pelastusvarmuus

"Joka kieltää pelastusvarmuuden, sylkee ulos uskon."

"Meidän pitää siis joka päivä päättävästi ponnistella varmuudesta varmuuteen, perin juuriin hävittääksemme tuon tuhoisan valheluulon, joka on riivannut koko maailman: 'Eihän sitä ihminen tiedä, onko armossa'" (Gal. kirj. sel. s.452).

27. Suhde harhaoppeihin

"Kristillisen opin luonteeseen kuuluu se, että sitä on pidettävä varmana ja että siitä on pidettävä kiinni" (Tunnustuskirjat, s.16).

"Eniten Lutheria suretti se, että hänen wittenbergiläiset virkaveljensä olivat välinpitämättömiä väärän opin suhteen" (TK. s.31).

"Lankeemus opillisessa suhteessa ei ole inhimillistä, vaan perkeleellistä" (Gal. kirj. sel. s.580).

"Se, joka täydellä todella pitää oppiaan, uskoaan ja tunnustustaan totena, oikeana ja varmana, ei voi jäädä yhteen sellaisten kanssa, jotka opettavat väärää oppia tai pitäytyvät siihen. Opettaja, joka harhoja opetettaessa vaikenee, mutta kuitenkin on olevinaan oikea opettaja, on julkista kiihkoilijaa pahempi; ulkokultaisemisellaan hän aiheuttaa vaikeampaa vahinkoa kuin vääräoppinen" (TK. s.31).

"Jumalattomista opettajista on luovuttava" (TK. s.135).

"Jokaisen on kavahdettava eikä pidettävä yhtä niiden kanssa, jotka tunnustavat väärää oppia" (TK. s.553).

28. Kutsumustietoisuus

Luther korosti sitä, että sananjulistajalla tulee olla selkeä kutsumustietoisuus.

"Pitäköön jokainen huolta siitä, että on varmaakin varmempi kutsumuksestaan ja opistaan, jotta vähääkään epäilemättä ja pelkäämättä voi sanoa: 'Vaikka me tahi enkeli taivaasta`jne'" (Gal. kirj. sel. s.90).

"Nykyaikaisilla ilmaisuilla voitaisiin sanoa, että maallisen hallinnon on pyrittävä johtamaan ihmisiä kansalaisyhteiskuntaan, toisin sanoen ymmärtämään ja toteuttamaan velvollisuutensa tässä ajallisuudessa.. Hengellinen hallinto taas pyrkii johtamaan ihmisiä uskoon, elävään kristillisyyteen ja taivaaseen" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.62).

29. Suhde vastustajiin

"Hän sanoo kokeneensa, että kaikilla niillä, jotka taistelevat häntä vastaan on pelokas sydän ja vaivaava omatunto, koska he pelkäävät Raamattua tietäessään, kuinka tuntematon se heille on" (Kares, Luther, s.97).

"Mutta perkeleelle ja hänen palvelijoilleen, eksytysten ja lahkojen alkuunpanijoille meidän pitää apostolin esimerkin mukaisesti olla kärsimättömiä, kopeita, karskeja ja leppymättömiä sekä säälimättä paljastaa pilkattavaksi, kirotta ja tuomita heidän kavaluutensa" (Gal. kirj. sel. ss.63,64).

"Jumalattomien taas en mitenkään toivo niitä (kirjoituksiani) hyväksyvän, vaan minä toivon niillä ärsyttäväni heitä ja heidän jumalaansa perkelettä" (Gal.kirj, sel. s.10).

"Omasta puolestani en pelkää hurmahenkistä, sillä en tunne ketään, joka voisi heittää vastaan sellaisia väitteitä, jotka uutuudellaan panisivat minut sekaisin, sillä kaikki heidän väitteensä olen jo aikaisemmin kuullut saatavalta, olenpa vielä pahempiakin kuullut, mutta Jumalan sanalla olen ne voittanut" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli,s.78).

30. Iloinen kristitty

"Evankeelisen kristityn ei tule esiintyä happaman näköisenä: 'Minä en voi sietää noita ankaria ja synkkiä murjottajia, jotka aina kulkevat alla päin, eivätkä pelkästä hurssauksesta ja pyhyydestä milloinkaan uskalla näyttää iloisilta. Sillä totisesti ei pyhyys ole siinä, että aina on surullinen ja ärtyisiä...Jumala tahtoo, että me olisimme iloisia ja ylistäisimme, rakastaisimme ja kiittäisimme häntä aina ja iankaikkisesti" (84, 85).

I USKON SYNTYMINEN JA KRISTILLINEN ELÄMÄ

Martti Lutherin koko elämäntyö käsitti uskon syntymisen ja uskossa kasvamisen.

"Jumala antaa sanansa, ja omistamalla sen Jumalan lahjoittamalla uskolla me synnymme Jumalan lapsiksi" (Gal. kirj. sel. s.478).

"Hengellinen syntymähän on täsmälleen samaa kuin usko" (Gal. kirj.sel. s.527).

"Luther ja luterilainen tunnustus hylkäävät, kuten tunnettua, ehdottomasti opin siitä, ettei uskoa voi menettää" (Pieper, Dogmatiikka, s.435).

"Synnytettyään ensimmäisen poikansa Kainin ei Eeva ajattele mitään muuta kuin että tämä oli se mies, jonka Jumala oli hänelle luvannut sanoen hänen tulevan kostamaan käärmeelle Eevan puolesta. Siksi hän sanookin: 'Minä olen synnyttänyt miehen, Herran Jumalan, Jahven, vaimon siemenen'. " Luther on oikeassa, kun hän ei autuuden tien kohdalla tahdo hyväksyä minkäänlaista eroa Aadamin ja Eevan uskon ja uuden liiton kristittyjen uskon välillä. Kyllin usein Luther ja vanhat teologit kyllä ilmaisevat katsovansa vanhan ja uuden liiton välillä vallitsevan aste-eron mitä evankeliumin selkeyteen tulee" (Pieper, Dogmatiikka, s.473).

II LUTERILAINEN TYÖN ETIIKKA

"Jokainen elämäntehtävä oli Jumalan antama: kelpollisesti suoritettu karjanhoitotyö oli siveellisesti arvoltaan yhtä suuriarvoinen kuin munkin hartaudenharjoitukset ja papin messut. Elämän kutsumuksen oikeaan arvoon korottaminen on Lutherin uskonpuhdistuksen suurimpia lahjoja kristikunnalle" (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, 37).

"Kun palvelustyttö hoitaa karjaa, äiti kasvattaa lapsiaan, käsityöläinen pitää huolta ammatistansa, renki hoitaa hevosiansa, pyöveli teloittaa suurroiston, niin voivat he kaikki kutsumukseensa vedoten sanoa: Jumala on sen tehnyt" (84).

III EKUMENIA

"Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa" (Gal. kirj. sel. s.504).

"Ei, hyvä ystävä, älä tarjoskele minulle rauhaa ja yksimielisyyttä silloin, kun meiltä samalla häviää Jumalan sana, sillä siten olisi iankaikkinen elämä ja kaikki kadotettu. Tässä ei käy päinsä väistyminen tai kenenkään ihmisen mieliksi myönnytysten tekeminen. Sanan edestä on sen sijaan kaikkien väistyttävä, olkoonpa hän ystävä tai vihemies, sillä sitä ei ole annettu ulkonaisen maailmallisen yksimielisyyden ja rauhan tähden, vaan iankaikkisen elämän tähden. Sanan ja opin on synnyttävä kristillinen yksimielisyys ja yhteys. Jos se on yhtäläinen ja sama, seuraa varmaan kaikki muukin; ellei ole, ei tuloksena kuitenkaan ole mitään yksimielisyyttä. Älä siis tule minulle puhumaan rakkaudesta tai ystävydestä, jos sanasta tai uskosta tingitään...Kyllähän me mielellämme säilytämme ulkonaisen rauhan...mutta opin ja kristillisen yhteyden asiassa emme tahdo olla heidän kanssaan missään tekemisissä emmekä pitää heitä veljinä, vaan vihollisina, koska he tietoisesti pysyvät erheessään, ja me tahdomme taistella heitä vastaan hengellisessä kamppailussa. Perkeleellinen ja petollinen on se esitys ja vaatimus..., että yksimielisyyden tähden olisi väistyttävä jonkin verran ja hyväksyttävä jokin harha. Sillä tavalla perkele tahtoo vieroittaa meidät sanasta" (21. s. Kolm.j.ep.s., WA. 34, II, 387).

IV USKOVA JA MAAILMA

"Joka kerran tekee evankeliumista totta, saa välttämättömästi maailman vihan" (Kares, Luther, s.425).

"Evankeliumi kun on senlaatuinen oppi, että se jo luonnostaan ja lisäksi saatana ilkeyden tähden tuo mukanaan ristin" (Gal. kirj. sel. s.675).

"Me taas, koska pyrimme olemaan mieleisiä Jumalalle emmekä ihmisille, ärsytämme vastaamme perkeleellisen ja helvetillisen vihan sekä saamme kärsiä maailman taholta herjausta ja pilkkasanoja, kuolemaa ja kaikkea onnettomuutta" (Gal. kirj. sel. ss.81,82).

"Mutta se, joka pyrkii olemaan mieliksi Jumalalle, saa ihmiset sydäntyneiksi vihollisikseen" (82).

"niin kuin Kristuksen lihan ja veren koskettamaa ristinpuuta pidetään kallisarvoisena pyhänjäänöksenä, niin vielä enemmän ne ahdistukset, vihat ja vainot, joita kristitty maailman puolelta saa osakseen, ovat kalliita pyhänjäänöksiä, koska ne ovat kätkeyty Herran rakastavaan sydämeen ja jumalalliseen tahtoon" (Kares, Luther, s.427).

"Eihän maailmalla olekaan sitä armoa, että se kiittelisi hurskasten hyviä tekoja, puhumattakaan siitä, että se antaisi niistä korvausta; sillä se ei niitä huomaa, ja, jos huomaakin, se ei arvostele niitä hyväksi teoiksi, vaan häijyimmiksi tihutöiksi, ja ne, jotka sellaisia tekevät, se potkii pois maailmasta ihmiskunnan turmiollisimpana ruttona. Niinhän Kristuskin, maailman Vapahtaja, sai äärettömän suurista ja sanomattomista hyvistä teoistaan osakseen häpeällisimmän ristinkuoleman. Samoin tuli apostoleista, jotka toivat maailmalle armon ja iankaikkisen elämän sanan, 'kaiken maailman tunkio ja joka miehen hylky` (1. Kor.4:13)" (Gal.kirj. sel. ss.401,402).

"Mistä syystä he siis niin katkerasti vihaavat meitä? Yksinomaisesti siitä syystä, että he ovat kuulleet uusia opettajia" (Gal. kirj. sel. s.491).

" Samoin nykyään Lutherin nimi on maailman mielestä kaikkein vihattavin: se joka minua kiittää, tekee suuremman synnin kuin kukaan epäjumalanpalvelija, rienaaja, valapatto, huorintekijä, aviorikkoja, murhaaja, varas" (Gal. kirj. sel. s.502).

"Ken vain on syntynyt ja elää Kristuksessa ja kerskaa tästä syntymästään ja jumalallisesta perinnöstä, saa vainoojakseen Ismaelin" (Gal. kirj. sel. s.533).

"Ken ikinä siis on valmis opettamaan Kristusta ja tunnustamaan häntä vanhurskautenamme, hänen on pakko kohta kuulla olevansa vahingollinen, epäjärjestystä aikaansaava ihminen" (Gal. kirj. sel.s.535).

"Valeapostolit pilkkasivat Paavalia Galatalaisten kuullen tähän tapaan: Hän on äksypäinen ja riidankipeä mies: pikkuseikan tähden menee rikkomaan seurakunnissa vallitsevan yksimielisyyden, ja vain siitä syystä, että yksin on olevinaan viisas, yksin tahtoo arvonantoa osakseen - . Näin väärin Paavalia syyttäen tekivät hänet monen silmissä vihatuksi" (Gal. kirj. sel. s.584).

"Julistuksellaanhan he (kristityt) yksinkertaisesti vain hankkivat itselleen maailman vihat ja vainot sekä herättävät pahennusta" (Gal. kirj.sel. s.592).

"Kaikki oli ennen evankeliumin esiintuloa niin leppoisan rauhallista, mutta nyt, kun sitä on julistettu, kaikki menee mullin mallin...hurskaat saavat maailmassa pitää hyvänä sen kunnianimen, että ovat kapinallisia, rauhanrikkokkia ja lukemattomien onnettomuuksien aiheuttajia...Älköön tunnustautuko kristityksi se, joka ei halua kärsiä vainoa Ismaelin puolelta" (Gal. kirj. sel. ss.533,534).

"Evankeliumin kukoistaessa täytyy siis ristin pahennuksen välttämättömyyden pakosta seurata – muussa tapauksessa perkeleeseen ei ole sattunut täysosuma, vaan häntä on vain keveästi

huitaistu. Jos tulee täysosuma, hän ei pysy rauhallisena, vaan alkaa metelöidä kauheasti ja panee kaiken sekaisin” (Gal. kirj. sel. s.594).

”Paavalilainen sanonta: ´maailma on minulle ristiinnaulittu`, toisin sanoen, päättelen maailman kadotukseen tuomituksi; ´ja minä maailmalle`, toisin sanoen, maailma vuorostaan päättelee minut kadotukseen tuomituksi. Me siis ristiinnaulitsemme ja kadotukseen tuomitsemme toinen toisemme: minä kiroan perkeleen myrkkynä maailman koko vanhurskauden ja opin; maailma vuorostaan kiroaa minun oppini ja tekoni, päättelee minut ruttoisaksi mieheksi, vääräoppiseksi, kapinalliseksi” (Gal. kirj. sel. ss.693,694).

”Hurskaat taas puolestaan sanovat maailmaa – niin, ´maailma` ei Pyhässä Raamatussa merkitse vain julkijumalattomia rikollisia, vaan niitäkin, jotka ovat hyvin vilpittömiä, hyvin viisaita ja hyvin pyhiä – perkeleen lapsiksi, jotka tarkkaan seuraa isänsä askeleita” (Gal. kirj. sel. ss.694,695).

”Näin sanomalla Paavali siis todistaa Pyhän Hengen antamalla pohjattomalla vihalla vihaavansa maailmaa, ja maailma puolestaan pohjattomalla pahan hengen antamalla vihalla vihaavan häntä; on kuin hän sanoisi: Ei mitenkään voi olla mitään sovinnollista suhdetta minun ja maailman välillä” (Gal. kirj. sel. s.695).

”Vainoaaahan ja surmaahan meitä maailma, vihaavathan meitä vaveleljet mitä kiivaimmin, kauhistaahan meitä kamalasti sydämissämme saatana tulinuolineen vain sen vuoksi, että opetamme Kristuksen olevan vanhurskaudemme ja elämämme” (Gal. kirj. sel. s.703).

V 95 TEESIÄ WITTENBERGIN LINNANKIRKON OVEEN 1517

Uskonpuhdistuksen katsotaan virallisesti alkaneen, kun Luther naulasi 95 teesiä Wittenbergin linnankirkon oveen (31.10.1517). Itse asiassa uskonpuhdistusajatus kypsä pikku hiljaa Lutherin sisimmässä.

Itse asiassa nuo teesit tämän päivän silmillä katsoen eivät olleet mullistavia. Ne käsittelivät melkein sata prosenttisesti **anekauppaa**. Ne ovat voimakkaasti aikasidonnaisia. Niiden päivitys on varsin työlästä. Mitä ovat aneet nykyään? Ostetaanko taivaslippu tänäänkin rahalla? Jollakin tavalla voidaan ajatella, että muutamat ostavat taivaspaikan kirkon jäsenyydellä (ja tätä kautta myös **kirkollisverolla!**). Laajemmin ottaen ei liene niinkään harvinaista, että ihmiset luottavat ”oman ryhmän pelastavaan taikavoimaan”!

Tässä kuitenkin muutama teesi, jotka on helppo sovittaa meidän aikaamme:

1. ”Kun Herramme ja Mestariimme Jeesus Kristus sanoo: Tehkää parannus jne., niin hän tahtoo, että uskovaisen koko elämä on oleva parannusta.”

27. ”Ihmisoppia saarnaavat ne, jotka sanovat, että heti kun raha kilahtaa kirstuun, sielu vapautuu kiirastulesta.”

28. ”On varmaa, että kun raha kilahtaa kirstuun, voitonhimo ja ahneus voivat kasvaa, mutta kirkon esirukousten vaikutus on yksin Jumalan huomassa.”

49. ”Opetettakoon kristityille, että paavin aneet ovat hyödyllisiä, jos ei niihin luoteta, mutta suurimmassa määrässä vahingollisia, jos niiden takia menetetään jumalanpelko.”

62. *”Kirkon todellinen aarre on Jumalan kunnian ja armo kaikkein pyhin evankeliumi.”*

82. *”Esimerkiksi: Miksi ei paavi päästä vapaaksi kiirastulesta puhtaastaan pyhän rakkauden pakotuksesta ja sielujen äärettömän hädän hellyttämänä – siinähan toki pitäisi olla hänelle kyllin syytä! – kun hän kuitenkin vapauttaa lukemattomia sieluja kurjan rahan vuoksi, joka annetaan Pietarinkirkon rakentamiseen, siis mitättömästä syystä?”*

VI LAKI JA EVANKELIUMI

Kysymys laista ja evankeliumista on tänään yhtä ajankohtainen kuin 1500 – luvullakin. Aikamme on pitkälti **antinomistinen**.

”Saatana... synnyttää...niiden lahkosuunnan, jotka opettavat, että kymmenen käskyä olisi seurakunnasta poistettava ja ettei ihmisiä saa peloittaa lailla, vaan suloisesti kehoittaa Kristuksen armolla” (Gal. kirj. sel. s.12).

”Se lain käyttö on siis kaikkein parhain, kun näet lakia osataan viljellä siinä määrin, että se nöyryyttää ja panee janoamaan Kristusta” (Gal.kirj. sel. s.396).

”Samoin lakikin oikeassa käytössä ollessaan muutta mutkitta paljastaa synnin, saa aikaan vihaa, syyttää, saattaa kauhuun ja vie mielet epätoivon partaalle. (Tämä on lain varsinainen käyttö,) ja tähän lain (pitää) pysähtyä” (Gal. kirj. sel. s.376).

”Lain varsinaisena tehtävänä onkin saada meistä synnalaisia, nöyryyttää ja tappaa meitä, viedä meitä helvettiin ja riistää meidät puti puhtaksi, mutta siinä tarkoituksessa, että tulisimme vanhurskaiksi, meidät korotettaisiin ja tehtäisiin eläviksi, vietäisiin taivaan korkeuksiin ja saisimme omaksemme kaiken. Se siis ei tapa vain tappaakseen, vaan se tappaa elämäksi” (Gal. kirj. sel. s.413).

”Luther sanoo, että kirkossa sekä laki että evankeliumi on pidettävä voimassa ja saarnattava; evankeliumi edellyttää lakia ja on ilman sitä tarkoitukseton. Jos lakia halveksitaan, ei evankeliumikaan puhtaana pysy. Jos lain kimppuun hyökätään vaikka evankeliumin kunnian tähden, niin evankeliumi siitä enemmän kärsii” (TK. s.52).

”Luther sanoi, että kukaan paaveista ei ole häntä kiusannut niin paljon kuin Agricola (Johannes). Agricola väitti, että katumusta ei synnytä laki, vaan evankeliumi, joten kristillisessä kirkossa ei sovi lainkaan saarnata lakia. ´Kymmenen käskyä kuuluu raastupaan eikä saarnastuoliin. Kaikki ne, jotka ovat tekemisissä Mooseksen kanssa, menevät varmasti perkeleen huomaan. Hirteen Mooseksineen`!” (TK. s.53).

”Sokeuksien sokeutta on, Luther kirjoittaa, että ei tahdota saarnata lakia ilman ja ennen evankeliumia. Kuinka on mahdollista saarnata syntien anteeksiantamusta, ellei sitä ennen ole olemassa mitään syntejä?” (TK. s.54).

”Lailla on määränsä, miten pitkälle sen on lupa mennä ja mitä sen on aikaansaatava, nimittäin Kristukseen saakka, kauhistaakseen katumattomia Jumalan vihalla ja armottomuudella. Samaten on evankeliumillakin oma virkansa ja tehtävänsä saarnata syntien anteeksiantamusta murheellisille omilletunnoille...Kun nyt kumpikin, laki ja evankeliumi, tulevat peräkkäin, ja laki havaitsee minut syntiseksi, tekee minut syylliseksi ja tuomitsee minut, evankeliumi taas lausuu:

*Ole turvallisella mielellä, sinun syntisi ovat sinulle anteeksiannettut` ja niin sinä olet autuas – kumpikin on Jumalan sana, mutta kumpaa minun on uskottava? Sen opettaa sinulle Pyhä Paavali: ‘Uskon tultua`, hän sanoo, ‘me emme enää ole kasvattajan alaisia`, ja se on **lain loppu**’ (Pieper, Dogmatiikka, s.480).*

”Me uskomme...että lainsaarnaa ei ole ahkerasti harjoitettava ainoastaan epäuskoisten ja katumattomien parissa, vaan myös...uskon kautta vanhurskautettujen parissa”, perustellen tätä kantaa seuraavasti: ”Vaikka nämä näet ovatkin uudestisyntyneitä ja mielensä hengessä uudistuneita, ei uudestisyntymä ja uudistus kuitenkaan tässä elämässä ole täydellinen” (Pieper, Dogmatiikka, s.483 / Yksimielisyyden ohje).

”Sitä, joka hyvin hallitsee tämän taidon, lain erottamisen evankeliumista, pidä suuressa arvossa ja nimitä häntä Pyhän Raamatun tohtoriksi” (Pieper, Dogmatiikka, s.485).

”Mahdotonta on, että Kristus ja laki voisivat samanaikaisesti asua sydämessä,; joko lain tai Kristuksen on väistyttävä” (Pieper, Dogmatiikka, s.486).

”Rooman kirkolle on lain ja evankeliumin sekoittaminen tarpeen, jotteivät ihmiset pääsisi varmuuteen armosta ja autuudesta, mikä tekisi lopun paavin valtakunnasta” (Pieper, Dogmatiikka, s.487).

VII MARTTI LUTHER – ERASMUS ROTTERDAMILAINEN

Monessa asiassa Lutherin ja Erasmuksen ajatukset kävivät samaan suuntaan...Kumpikin antoi Raamatulle suuren arvon. Ja erikoisesti oli heillä yhteistä se, että he olivat hyvin monissa uudistusvaatimuksissa samalla kannalla. Silti on sanottava, että Erasmuksen vaikutus Lutheriin on ollut verraten vähäinen...

*Persoonallisuuksina Erasmus Rotterdamilainen ja Martti Luther olivat melkein pä toistensa vastakohtia. Ulkonaisesti Erasmus ja Luther olivat kyllä kulkeneet jossakin määrin samoja teitä. Erasmuksena lapsuus ja nuoruus ei ollut onnellista ja sopusointuista. **Hän oli erään luostariin määrätyn miehen avioton poika**, mistä johtui, että hän oli kasvanut luostarissa. Ja aikansa siellä oltuaan hän taipui tekemään luostarilupaukset. Ne tulivat hänelle kuitenkin painostavaksi taakaksi ja synkensivät hänen nuoruudenaikansa, jopa koko hänen elämänsä. Eräiden suosijainsa avulla hän sittemmin onnistui vapautumaan luostarin kahleista. Siellä vietetty aika jätti kuitenkin lähtemättömät jäljet hänen sieluunsa. Mutta vaikka sekä Erasmukselle että Lutherille juuri luostari muodostui siksi vallankumouksen kouluksi, josta he lähtivät luomaan uutta aikaa, niin jo heidän murtautumisensa pois tuosta heitä molempia painostavasta vankeudesta osoitti heidän luonteittensa eroavaisuuden. Voisi sanoa, että **Erasmus oli kuin pieni laululintu, joka vapauden ikävässään pääsi pujahtamaan häkkinsä raosta, kun taas Luther oli kuin häkkiin pantu kotkanpoika, joka voimiensa kasvaessa tunsikin vankilansa yhä ahtaammaksi, kunnes lopulta väkevällä voimallaan murskasi koko ahdistavan häkkinsä ja nousi rajuihin siiveniskuihin kohti korkeutta...***

Erasmus helposti, kuin leikkien ikään kuin levitti jumaluusopilliset ongelmat toisten nähtäväksi ja selvästi ja havainnollisesti osoitti, miten ne voi saada ratkaistuksi.

*Hän (Luther) oli taistelija ja mies sormenpäitä myöten...Siinä oli enemmän sydäntä mukana kuin viileällä Erasmuksella. Friedell on sanonut sattuvasti, että **Erasmus ja hänen hengenheimolaisensa ainoastaan opettivat reformia, kun taas Luther eli sen.** Juuri siinä, että Luther täytti kuohuvalla verellään teorian, oli hänen verraton omaperäisyytensä. **Erasmus oli pääasiassa terävä ja rohkea ajattelija.** ”Luther oli suuri ihminen ja Erasmus oli vain suuri pää”...*

Erasmus käsitteli kristillisiä opinkysymyksiä aivan kuin leikiten hienoinen ironinen hymy huulillaan, niin Lutherilla näytti niistä samoista asioista riippuvan sekä elämä että kuolema. (Olavi Kares, Luther, ss,451-453).

KIRKKO-OPILLISIA KYSYMYKSIÄ

1. Luther ja Rooman kirkko

”Ja vihdoin paavi keskiajan lopulla julisti itsensä ei ainoastaan Pietarin seuraajaksi, vaan itse Kristuksen maan päällä olevaksi käskynhaltijaksi, jolle kuuluu myöskin maallinen ja valtiollinen valta” (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.16).

”Katolisesta kirkosta tuli sakramenttikirkko, jossa Paavalin julistama ja teroittama usko sai väistyä taikuruuden tieltä” (17,18).

”Jokaisen uskovan oli otettava järkensä vangiksi kirkon kaikkea hallitsevan auktoriteetin edessä” (Kares, Luther, s.224).

Rooman kirkko julisti Lutherin pannaan ja erotti sen näin yhteydestään. Luther taas omasta puolestaan sanoutui irti Roomasta.

”Pannakirjalla paavi oli muodollisesti ja juhlallisesti erottanut Lutherin roomalaiskatolisesta kirkosta. Mutta julkisesti polttamalla kanoniset lait myös Luther oli nyt omasta puolestaan muodollisesti ja juhlallisesti vapautunut paavista ja hänen kirkostaan...

Mutta minulla ei ole sellaista merkillistä uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siitä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien kopla ja perkeleen kirkko, kuten hedelmät valtavasti todistavat puun olevan pahan...” (A. Aijal Uppala).

*”Tilaisuuteen saapui suuri väkijoukko, muiden muassa itse Luther. Kun Luther oli pannut lakikirjat erään halkokasan päälle, sytytti muuan maisteri rovion. Tämä oli ikään kuin merkinä siitä, että Luther nyt lopullisesti hylkäsi paavikirkon käskyt ja säännökset. Vähän ajan kuluttua Luther astui vielä esiin ja heitti tuleen pannakirjankin, lausuen samalla: **”Koska olet turmellut Jumalan totuuden, niin turmelkoon nyt sinut tämä tuli. Amen”** Tällä teolla Luther kokonaan erosi sekä hengellisestä että maallisesta yhteiskunnasta ja ryhtyi, kuten hän itse luuli, yksin tuohon jättiläistaisteluun evankelisen totuuden puolesta, yksin koko maailmaa vastaan”* (Hjalmar Homquist, Martti Luther, ss.63,64).

”Nykyiset hengenmiehet...eivät närkästy mistään enemmän kuin siitä, että kirkon etuuksia, oikeuksia, valtuuksia ja mahtia loukataan. Siihen syypäät he heti kaikilla sanansa salamoilla panevat pannaan ja julistavat harhaoppisiksi...vaikka sinulla olisi sellaisia vikoja, että ne huutavat taivaaseen asti, olet kuitenkin hurskain kristitty, jos vain puolustat kirkon oikeuksia ja etuuksia” (Kares, Luther, ss.414,415).

”Jos kuningas on määrännyt vakinaisen välittäjän, hän ei salli jonkun muun asioita itselleen esittelevän. Koska Kristus on asetettu välimieheksi ja ylimmäiseksi papiksi, niin minkä tähden me etsimme muita?” (Tunnustuskirjat, s.189).

”Kaikki tämä (pyhien avuksihuutaminen) on epäjumalanpalvelusta; kunnia kuuluu Jumalalle yksin” (TK.251).

”Paavi ei jure divino eli Jumalan sanan perusteella ole koko kristikunnan pää – se asema kuuluu ainoastaan yhdelle, jonka nimi on Jeesus Kristus” (TK.252).

”Onhan joka tapauksessa päivän selvää, että pyhä seurakunta on paavittomana ollut olemassa ainakin yli viisisataa vuotta...Se siis on, niin kuin usein on sanottu, ihmiskeksintöä, josta ei ole olemassa käskyä. Se on tarpeeton ja turha, sillä pyhä kristillinen seurakunta voi kyllä olla olemassa ilman moista päätä; jopa se olisi pysynyt pystyssä paremmin, ellei perkele olisi moista päätä asettanut” (252).

”Onhan ilmeistä, että Rooman paavit kannattajineen puolustavat jumalatonta oppia ja jumalattomia jumalanpalveluksia. Paavin ja hänen kannattajiensa valtakuntaan sopivat täysin vastakristuksen tuntomerkit” (TK.278).

”Kun tilanne on tällainen, on kaikkien kristittyjen varottava osallistumista paavin jumalattomaan oppiin, pilkkaamisiin ja raakaan julmuuteen. Heidän pitää siis hyljätä ja kirotta paavi kannattajineen vastakristuksen valtakuntana, niin kuin Kristus on käskenyt: ‘Kavahtakaa vääriä profeettoja’” (TK. 279).

”Loppujen lopuksi: siinähan (paavissa) on vain ilmetty perkele” (TK. 254).

”Heidän on väistyttävä kauas paavista ja hänen kannattajistaan kuin vastakristuksen valtakunnasta ainakin ja ne kirottava” (TK. 553).

”Paavilainen messu-uhri on kauhistuksista ehdottomasti suurin ja hirmuisin” (TK. 247).

*”Kaiken kukkuraksi tämä **lohikäärmeen pyrstö, messu**, on synnyttänyt paljon moninaisen epäjumalisuuden syöpäläisiä ja tauteja” (TK. 249).*

”Wittenbergin linnankirkon pyhäinjäännöskokoelma oli runsaudestaan kuuluisa...vuoteen 1518 mennessä oli kokoelman reliikkien luku...yli 17 000” (Kares, Luther, ss.296,297).

”Noin paavikin nykyään, hänellä kun ei ole yhtäkään raamatunkohtaa, jolla saattaisi itseään puolustaa, käyttää yhtenä tätä samaista todistelua vastaamme: ‘Kirkko, Kirkko!’ ...Kaikkein enimmänsä hän tähdentää tuota: kristikunta ei saata hävitä eikä kukistua. Tämä todistus tehoaakin kaikkein useimpiin” (Gal. kirj. sel. s.29).

2. Luther ja luterilainen kirkko

"Kristikunnan piirissä ei kuitenkaan pitäisi ollenkaan voida esiintyä eri suuntia, koska kristillisellä kirkolla on vain yksi ainoa lähde, josta se ammentaa oppinsa, nimittäin Kristuksen sana" (Pieper, Dogmatiikka, s.12).

"Minä pyydän, ettei minun nimeäni mainittaisi ja ettei kukaan sanoisi itseään luterilaiseksi vaan kristilliseksi. Mitä on Luther? Oppi ei ole minun; eikä minua ole ristiinnaulittu kenenkään tähden...En ole enkä tahdo olla kenenkään mestari. Vain Kristus on mestarimme" (Hjalmar Holmquist, Martti Luther, s.7).

"Niinpä hän ei kolmannen uskonkappaleen selityksessään sanallakaan mainitse kirkkoa, saati sitten luterilaista kirkkoa. Hän puhuu vain kristikunnasta" (Pinomaa, Kuka Luther todella oli, s.95).

Luterilainen kirkko on syntynyt "laittomasti" ilman Lutherin lupaa!

"Ei niin, sinä narri, kuuntele ja anna minun sanoa: ensiksikin pyydän, että minun nimestäni vaiettaisiin eikä annettaisi kutsua itseään luterilaiseksi, vaan kristityksi ... Miten kävisi päinsä, että minun poloisen, haisevan matosäkin, että minun kurjalla nimelläni nimitettäisiin Kristuksen lapsia. Ei niin rakkaat ystävät, hävittäkäämme puoluenimet ja olkaamme vain kristityitä, kun meillä on Kristuksen oppi" (Martti Luther).

"Sillä tietäähän, Jumalan kiitos, seitsenvuotias lapsi, mikä seurakunta on, nimittäin pyhä uskovaiset ja ne karitsaiset, jotka kuulevat Paimenensa ääntä" (Tunnustuskirjat 266-267).

Tässä Luther julistautuu yksiselitteisesti EKKLESIAN kannattajaksi. Hän on tässä Jeesuksen ja apostoli Paavalin kannalla. Kaikki uskovat ympäri maailmaa muodostavat yhden "uloskutsuttujen" joukon:

"Uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut – että tekin niin rakastatte toisianne. Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus" (Joh.13:34,35).

"Sillä Kloen perheväeltä olen saanut teistä kuulla, veljeni, että teillä on riitoja keskuudessanne. Tarkoitin sitä, että yksi teistä sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", toinen: "Minä Apolloksen", joku taas: "Minä Keefaan", joku vielä: "Minä Kristuksen". Onko Kristus jaettu? Ei kaikeksi Paavali ole ristiinnaulittu teidän edestänne? Vai oletteko te kastetut Paavalin nimeen?" (1. Kor.1:11-13).

"Niinpä, veljet, minun ei käynyt puhuminen teille niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niin kuin pienille lapsille Kristuksessa. Maitoa minä juotin teille, en antanut ruokaa, sillä sitä ette silloin sietäneet, ettekä vielä nytkään siedä; olettehan vielä lihallisia. Sillä kun keskuudessanne on kateutta ja riitaa, ettekö silloin ole lihallisia ja vaella ihmisten tavoin? Kun toinen sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", ja toinen: "Minä olen Apolloksen", ettekö silloin ole niinkuin ihmiset ainakin?" (1. Kor.3:1-4).

3. Kansankirkon synty

Kun kristinusko tuli Rooman valtionuskonnoksi 300 – luvulla, se merkitsi vakaata käännettä kirkon historiassa: kirkko tuli maailmaan (negatiivisessa mielessä, mukautumalla siihen) ja samalla maailma tuli kirkkoon (negatiivinen muutosvoima)!

Raamattu ei tunne lainkaan tällaista kirkkomallia. Tällaisessa kirkossa hallinta oli aluksi kirkon viranomaisilla ja kansa maksoi viulut. Kirkko piti kansalaiset kurissa ankarin toimenpitein. Muodollisesti tämä kantoi ”kirkkokurin” leimaa, mutta käytännössä se oli kaukana raamatullisesti menettelystä. Kansaa käsiteltiin kuin ”karjaa”. Papit hoitivat suvereenisti jumalanpalvelukset kun ”kansa seiso ja katseli”. Raamattu antaa aivan toisen ohjeen maallikkojen osallistumisesta jumalanpalvelukseen:

”Kuinka siis on, veljet? Kun tulette yhteen, on jokaisella jotakin annettavaa: millä on virsi, millä opetus, millä ilmestys, mikä puhuu kielillä, mikä selittää; kaikki tapahtukoon rakennukseksi” (1. Kor.14:26).

4. Kansankirkon selittelyä

*”Mutta Kristuksen seurakuntaan luetaan myöskin ulkonaisesti se suuri joukko ihmisiä, jotka on kristikunnassa kasteen kautta otettu seurakunnan yhteyteen ja jotka ovat Jumalan armon välikappalten vaikutusten alla, vaikka eivät itse elä todellista uskon elämää. Näihin kohdistuu kirkon kasvatustyö, eivätkä he kuulu Kristuksen varsinaiseen seurakuntaan... Kansankirkon käsitteeseen kuuluvat siis Kristuksen varsinainen seurakunta, opetuslasten piiri, jossa sen varsinaisia jäseniä valmistuu seurakunnalle, ja kastettujen suuri joukko, joka on kirkon kasvatettava ja jonka keskellä armonvälikappaleet vaikuttavat. Kansankirkko ei siis ole aivan sama kuin Kristuksen seurakunta, sillä se on tätä laajempi. Kristuksen seurakunta on kansankirkon ytimenä. Eikä kansankirkko ole aivan sama kuin tuo opetuslasten piiri, joka kyllä uskoo Kristukseen ja rakastaa häntä mutta jonka uskon tulee vielä puhdistua ja kasvaa, ennen kuin Kristus voi astua sydämeen asumaan. Tämä opetuslasten piiri on vain osa kansankirkon jäsenistä. Eikä kansankirkko ole sama kuin kastettujen suuri joukko, joka tosin on armonvälikappalten vaikutusten alainen, mutta joka ei elä varsinaista uskon elämää. Tämäkin piiri on osa kansankirkkoa, vaikka se on siihen luettava vain ulkonaisesti. Kansankirkko käsittää siis kolme eri ryhmää” (Mietteitä Suomen luterilaisen kirkon asemasta, 1890. -Kieli uusittu). - Osmo Tiililä: Johdatus teologiaan (s.185 / arkkipiispa **Gustaf Johansson**, k.1930).*

”On ollut välttämätöntä, ettei Kristuksen kirkko ole jättänyt kansojen kasvatustointa pakanakunnalle, vaikka sen on täytynytkin voidakseen suorittaa tämän tehtävän, ottaa piiriinsä paljon sellaisia, joissa ei ole omakohtaista uskonelämää” (Yrjö J.E.Alanen, G. Johansson, s.157).

Arkkipiispa Gustaf Johansson tulkitsee väärin Raamattua. Raamatun mukaan

”kansojen kaitsentaa” ei ole delegoitu seurakunnalle. Se on yksinoikeudella Jumalan tehtävä!

5. Kansankirkko tänään

Johanssonin esityksessä on voimakas ”selittelyn” maku. ”Kolmen kehän” oppi ei liene enää missään määrin voimassa. Demokratia on tasapäistänyt siten, että kaikki sisältyvät ”yhteen

kehään”. Samanaikaisesti on tapahtunut ”vallansiirto”. **Kansa on ottanut vallan.** Toisaalta kehäoppi oli vieras alkuseurakunnallekin! Oli vain sisä- ja ulkopuoliset. Vallan käytössä papit ja työntekijät soittavat tänään ”toista viulua”; ”*vie sinä, minä vikisen.*”. Kirkko on muuttunut todelliseksi **kansan** kirkoksi – valitettavasti. Poliitikasta on otettu mallia: kansa määrää!

6. Tarvitaanko uskonpuhdistusta?

Emme tarvitse erikseen **luterilaista** uskonpuhdistusta. Koko kristikunnan tila on hälyttävä. Uskonpuhdistuksen tulee olla **globaali!** Meillä tulee olla yhteisvastuu koko kristikunnasta. Uskonpuhdistuksessa on välttämättä saatava koko kristikunnan kattava kokonaisratkaisu!

Uskovien erilläänolo on raskas synti. Siinä hylätään Jeesuksen Golgatan työ ja samalla poljetaan maahan hänen pyhä verensä. **SUURIN SYNTI ON SYNTI RAKKAUTTA VASTAAN!** Turha on morsiamen odottaa ylkäänsä; tuomiopäivä on näköpiirissä:

”Sillä jos me tahallamme teemme syntiä, päästyämme totuuden tuntoon, niin ei ole enää uhria meidän syntiemme edestä, vaan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiivaus, joka on kuluttava vastustajat. Joka hylkää Mooseksen lain, sen pitää armotta kahden tai kolmen todistajan todistuksen nojalla kuoleman: kuinka paljoa ankaramman rangaistuksen luulettekaan sen ansaitsevan, joka tallaa jalkoihinsa Jumalan Pojan ja **pitää epäpyhänä liiton veren**, jossa hänet on pyhitetty, ja pilkkaa armon Henkeä!” (Hebr.10:26-29).

7. Seurakunnan lämpötila

Kaikki indikaattorit näyttävät, että tilanne on lähes katastrofaalinen. Tärkein indikaattori on seurakunnan lämpötila. On menty ”pakkasen puolelle”. Miksi silmät ovat sokeat näkemään tätä kirkon suurinta ongelmaa?

*”Jos halutaan saada selville seurakunnan hengellinen tila jollakin seudulla tai koko maassa, ei kannata katsoa kirkossa kävijöiden määrää, ehtoollisvieraiden luku, uhrilahjojen suuruutta, kokousten ja jumalanpalvelusten paljoutta - vaan **on mentävä uskovien joukkoon ja asetettava lämpömittari pyhien yhteisöön**” (Fredrik Wislöff, Minä uskon Pyhään Henkeen, s.94).*

”Uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut - että tekin niin rakastatte toisianne. Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus” (Joh.13:34,35).

8. Jäävuori lähestyy

”Kun kuuluisa Titanic laiva lähestyi jäävuorta, johon törmääminen muodostui sen kohtaloksi, elohopea lämpömittarissa alkoi nopeasti laskea. Jäävuori uhosi kylmyyttä pitkien matkojen päähän” (Jaakko Haavio, Käy yrttitarhasta polku, s.43).

Antikristillinen jääkausi on lähestymässä; seurakuntien kylmyys kertoo tästä. Kristikunnan tilan voisi tänään kartoittaa näin: **1. Siperian kylmyys. 2. Hautausmaan hiljaisuus. 3. Kaikkien sota kaikkia vastaan.** Ajassamme on paljon hengellistä liikehdintää, mutta aikain merkkejä ei tarkkailla!

”ja fariseukset ja saddukeukset tulivat hänen luoksensa ja kiusasivat häntä pyytäen häntä näyttämään heille merkin taivaasta. Mutta hän vastasi ja sanoi heille: ”Kun ilta tulee, sanotte te: 'Tulee selkeä ilma, sillä taivas ruskottaa', ja aamulla: 'Tänään tulee rajuilma, sillä taivas ruskottaa ja on synkkä'. Taivaan muodon te osaatte arvioida, **mutta aikain merkkejä ette osaa**” (Mt.16:1-3).

9. Uskonpuhdistus

Piispa Rimpiläisen neuvo:

*”Re – formaatio merkitsee kirkon uudistamista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja katsotaan siitä käsin, missä ollaan menossa...Jos nyt sitten kysymme, mikä tämä ´alkuperäinen`, tämä nykykirkon tilanteen mittapuu, niin se on luonnollisesti se apostolinen kirkko, jota Uusi testamentti kuvaa...´anakainoosis` (Room.12:2...tarkoittaa uudistumista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja sen mukaan korjataan kulkua” (Perusta 6/90, **Rimpiläinen**).*

Millaista oli elämä alkuseurakunnassa: ”Katsokaa, kuinka he rakastavat toisiansa!”

10. Lahkot esteenä

Alkuseurakunnan lämpimyden salaisuutena oli YKSI SEURAKUNTA. **DIABOLOS** (hajottaa, heittää erilleen) pääsi mukaan varsin varhaisessa vaiheessa (1. Kor.1:11-13), ja - toi kylmyyden. Nyt Saatana hallitsee koko lahkosysteemiä. Sitä on perin vaikea saada kumppaniksi ”uskonpuhdistukseen”.

11. Lahkoistakin löytyy lämpöä

Tämä on tosiasia. Mutta mikä on lahkolaistuvan lämmönlähde? Lahkolaiset ovat menossa helvettiin. Saatana tuntee myötätuntoa helvettiin tulijoita kohtaan; lämpö merkitsee viihtyisyyttä! Jokainen lahkotupa kytketään välittömästi helvetin kaukolämpöverkkoon.

12. Synkät näkymät

Sekä piispa Rimpiläisellä että Martti Lutherilla oli selkeä raamatullinen tavoite, YKSI SEURAKUNTA, mutta käytännössä ei (syystä tai toisesta) päästy ”puusta pitkään”.

Tässä tilanteessa puhuminen uskonpuhdistuksesta maailmanlaajuisesti merkitsee lahkosysteemin purkua. Tilanne on vaikea - lahkopuljut ovat jopa lisääntymään päin. Suomessa 15 vuoden aikana lahkojen määrä on tuplaantunut. Vauhti on luja, valitettavasti vain väärään suuntaan! Pahinta on, että ne ovat yleisesti hyväksytyt. Vaadittaisiin perusteellinen asennemuutos. Ensimmäinen askel parannukseen on kun pysähdytään miettimään, **kenen työtä lahkot ja lahkoaidat ovat**. Saatanan antamalla silmävoiteella ne nähdään rikkautena ja Jumalan lahjana. Mutta tämä on VALHEENRUHTINAAN näkökulma. Pyhä Henki yhdistää, Diabolos heittää erilleen ja hajottaa!

Saatana on etevä Kristuksen jäljittelijä. Jäätävän kylmää lahko-organisaatiota todennäköisesti odottaa yhdistyminen – Antikristuksen puitteissa. Diabolos ja Antikristus ovat saman perheen jäseniä – he hallitsevat tämän maailman kuviot. Uskovien tulisi Raamatusta nähdä eskatologiset tapahtumat ja Antikristuksen kovaotteinen ja totaalinen hallinta tuona aikana. Ennen Kristuksen paluuta Antikristus pitää valtaa ja tekee kaikkien uskovien elämän hankalaksi. Lahkoyhteisö ei tule kestävänsä tuossa puristuksessa.

Antikristuksen hallintakaavio: Pyramidin muotoinen kuvio. Siinä on kolme sivua: 1) poliittinen yhtenäisyys, 2) taloudellinen yhtenäisyys, 3) uskonnollinen yhtenäisyys (maailmankirkko). Lahkoutunut kristikunta on Antikristukselle ”helppo nakki”.

13. Vielä on toivoa

Periaatteessa tie uskonpuhdistukseen on avoin. Paavaliilta löytyvät pätevät piirustukset YHTEEN SEURAKUNTAAN (1. Kor. 1:11-13). Vihdoinkin pitäisi nähdä, MITÄ RAAMATTU SANOO:

”Miksi te huudatte minulle: 'Herra, Herra!' ettekä tee, mitä minä sanon?” (Luuk.6:46).

Lahkoaidat tulee purkaa surutta. Uskovien tulee löytää toisensa. Seurakunnan on määrä olla ”pyhien yhteisö”. Tänäpäin tarvitaan kipeästi kahta heräämistä: 1. Suruttomien heräämistä syntiunesta. 2. Uskovien heräämistä lahkounesta.

Ongelmat tulevat käytännön toteutuksesta. Jos ja kun lahkaitojen rakennusmestarina on ollut Saatana, on turhaa kuvitella näiden aitojen hävittämistä ihmisvoimin. **Ainut mahdollisuus on käydä Golgatalle, jossa pahan valta murrettiin ja kaikki raja-aidat särjettiin! GOLGATA ON RATKAISU!**

”Sillä hän on meidän rauhamme, hän, joka teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan väliseinän, nimittäin vihollisuuden” (Ef.2:14).

14. Ei mitään järkeä

Jeesus tulee – oletko valmis?

On tragikoomista puhua morsiamen valmiudesta, kun se on paloiteltu, raiskattu ja viskeltä eri puolille maailmaa. Tarvitaan maailmanlaajuinen herätys, jotta uskovat löytäisivät toinen toisensa. Kristuksen morsian on silloin valmis, kun eri piirien lahkoidat on saatu puretuksi ja kaikki Herran omat tunnustavat toisensa veljiksi ja sisariksi ei vain teoriassa, vaan myös käytännön toimenpitein!

15. Kumpi ehtii ensin?

Nyt on Herran kansalla (ekkesialla) etsikonaika. Maailmanlaajuinen YKSI SEURAKUNTA tulisi panna pystyyn. Pitäisi koota kirkko koko maailman uskovista ennen Antikristuksen tuloa. Nyt on aika lakata juoksemasta ”oman huoneen hyväksi”:

”Te odotatte paljoa, mutta se menee vähiin. Te tuotte kotiin, mutta minä puhallan sen pois. Minkätähden? sanoo Herra Sebaot. Minun huoneeni tähden, kun se on rauniona ja te juoksette kukin oman huoneenne hyväksi” (Hgg.1:9).

Jos kristikunta lyö laimin etsikkoaikansa eikä saa Herran maailmanlaajuista temppeleä pystyyn, tulee toinen (Antikristus), jolta maailmankirkko varmasti onnistuu!

16. Vain pieni vähemmistö

Jos Herran armosta saisimme maailmanlaajuisen herätyksen, joka yhdistäisi Herran kansan, kirkosta ei kuitenkaan tulisi massojen yhteisöä. Pieni ”jäännös”, joka on Kristukselle uskollinen, pääsee ensimmäiseen ylösnousemukseen. **Muut jäävät Antikristuksen pyhäkköön!**

”Kuitenkin, kun Ihmisen Poika tulee, löytäneekö hän uskoa maan päältä?” (Luuk.18:8).

”löytäneekö Ihmisen Poika tullessaan uskollisuutta” (Aapeli Saarisalo).

On turha odottaa maailman kristillistymistä ennen Jeesuksen toista tulemistä.

”ei Kristus viivytä tulemistaan, koska maailma ei ole vielä tarpeeksi kristillinen, vaan Hän ei tule vielä siksi, että se ei ole vielä kyllin epäuskoinen” (Erich Sauer).

”Sillä sen me sanomme teille Herran sanana, että me, jotka olemme elossa, jotka jäämme tänne Herran tulemukseen, emme suinkaan ehdi ennen niitä, jotka ovat nukkuneet.

Sillä itse Herra on tuleva alas taivaasta käskyhuudon, ylienkelin äänen ja Jumalan pasunan kuuluessa, ja Kristuksessa kuolleet nousevat ylös ensin; sitten meidät, jotka olemme elossa, jotka olemme jääneet tänne, temmataan yhdessä heidän kanssaan pilvissä Herraa vastaan yläilmoihin; ja niin me saamme aina olla Herran kanssa. Niin lohduttakaa siis toisianne näillä sanoilla” (1. Tess. 4:15-18).

JUMALA OMPI LINNAMME

Martti Luther

1. JUMALA OMPI LINNAMME JA VAHVA TURVA AIVAN,
ON MIEKKAMME JA KILPEMME AJALLA VAARAN, VAIVAN
SE VANHA VAINOOJA, KAVALA, KAUHEA, ON KIIVAS KIUKKUINEN
JA JULMA, HIRMUINEN. VAIN HERRA HÄNET VOITTA.
2. ON TURHA OMA VOIMAMME, VÄÄRYYDEN VALTAA VASTAAN.
ME TURMAN VALLAT VOITAMME HERRASSA AINOASTAAN.
HÄN, KRISTUS, KUNINGAS, ON VOITONRUHTINAS, LYÖ JOUKOT
HELVETIN, NE TALLAA JALKOIHIIN, JA VOITON MEILLE SAATTAA.
3. MAAILMA VAIKK` OIS TÄYNNÄNSÄ, PIMEYDEN ENKELEITÄ,
PÄÄLLEMME SYÖSTEN PÄÄNÄNSÄ, HE EIVÄT VOITA MEITÄ.
NE RAIVOTKOHOT VAAN, JA SYÖSKÖÖT KIUKKUAAN, NE SAANEHET
JO ON HERRALTA TUOMION. YKS SANA HEIDÄT KAATAA.
4. SE SANA SEISOO VAHVANA, HE EI VOI SITÄ KESTÄÄ.
KUN KANSSAMME ON JUMALA, KEN MEILTÄ VOITON ESTÄÄ.
JOS VEIS HE HENKEMME, OSAMME, ONNEMME, NE HEIDÄN
OLKOHON, VAAN MEIDÄN IÄT ON, JUMALAN VALTAKUNTA.